

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIII — Број 498
Субота, 15. јул 1961.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

НОВЧАНИЦИ С ЛИЦЕМ

У Новој Каледонији све до недавно ситан новац држао се у дрвеним кутијама — новчаницима који су на

предњој страни били изрезбарени у облику човечијег лица. Сматрало се, наиме, да ти дрвени ликови мотре на лопове и тако чувају новац.

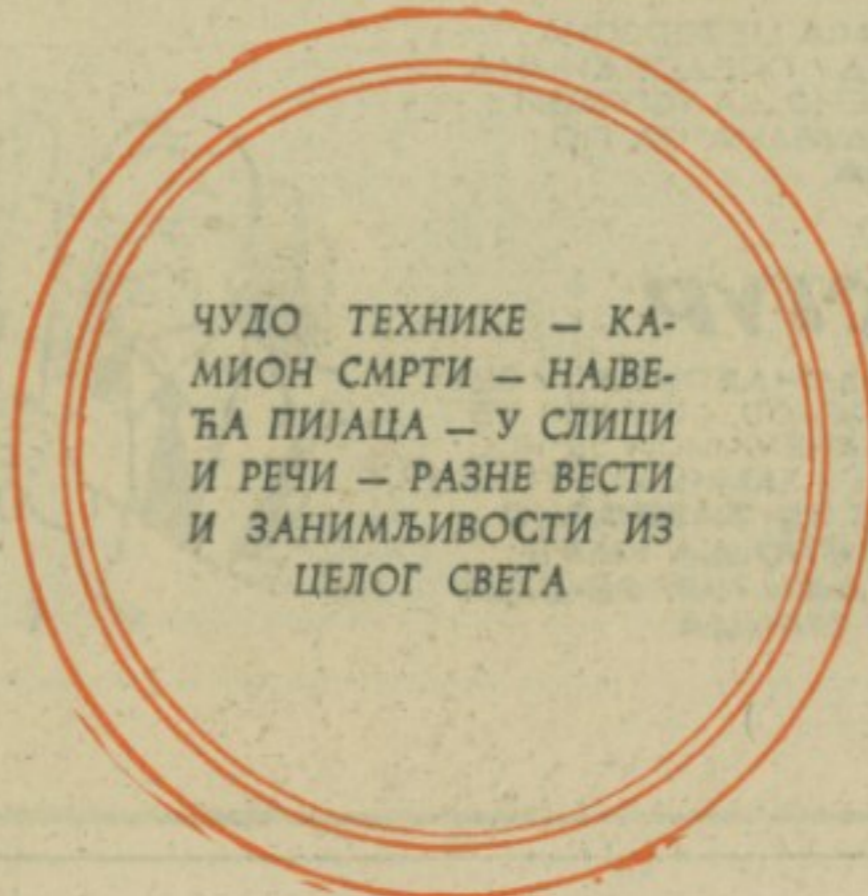
АВГУСТОВ АВГУСТ

Август, сада осми, а у прејулијанском календару шести месец у години, добио је име по римском императору Августу. Месец пре њега — јул — назван је тако по Јулију Цезару. Император Август сам је изабрао месец који ће носити његово име сматрајући га за свој „месец среће“. У том месецу он је био примљен у конзулат, три пута је славно тријумф, завршио грађански рат и покорио Египат. Пошто је јули имао 31 дан, сматрало се да и августу, који је дотле имао 30, треба додати још један дан да не би ни по чему био иза месеца Јулија Цезара.

ПИВО ИЗ СТАРОГ ВЕКА

За пиво су знали још народи старог века. Стари Египћани изобилно су пили пиво још у V веку пре наше ере.

ЧУДО ТЕХНИКЕ — КАМИОН СМРТИ — НАЈВЕЋА ПИЈАЦА — У СЛИЦИ И РЕЧИ — РАЗНЕ ВЕСТИ И ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ ЦЕЛОГ СВЕТА

ФЛАШ ГОРДОН

УСПЕО ЈЕ... ЗРАЧЕЊЕ СЛАБИ!
БРЗО ПО ЊЕГА!

У БРОД! БРЗО!
ФЛАШЕ! ФЛАШЕ! ДРАГИ...!

ДАО САМ МУ ИНЈЕКЦИЈУ ПРОТИВ ПОСЛЕДИЦА ЗРАЧЕЊА! АЛИ, МОРАЊЕМО ДА МУ ИЗМЕНИМО СВУ КРВ!
СТАВИТЕ МЕНЕ ПРВОГ НА ЛИСТУ!

ДОБИО ЈЕ ПОТРЕБНЕ ИНЈЕКЦИЈЕ... И ТРАНСФУЗИЈУ КРВИ! АКО СЕ ПОВРАТИ ИЗ ОВЕ КОМЕ И ПРЕВРОДИ КРИЗУ... БИЋЕ СВЕ У РЕДУ...
ВИ ИЗГЛЕДАТЕ ЛОШИЈЕ ОД ЊЕГА, ЗАРКОВЕ! ОДМОРИТЕ СЕ МАЛО! ЈА ЋУ ОСТАТИ КРАЈ ЊЕГА

ДЕЈЛ... ДЕЈЛ... ТУ СИ...
ШТА...?
ДА, ДРАГИ... КРАЈ ТЕ БЕ САМ!

ОХ...

УВЕК СИ ТУ КАД СИ МИ ПОТРЕБНА... ДРАГА
РАЗУМЕ СЕ, ДРАГИ, ЈА САМ КРАЈ ТЕБЕ...
А НЕ ДЕЈЛ, КАО ШТО ВЕРУЈЕШ...

ОПРОСТИТЕ ШТО САМ СЕ ЗАДРЖАО... И ХВАЛА ШТО СТЕ ЧУВАЈУ НАМ ЛИ ФЛАША! ЈЕ ДУЖНОСТ...

ТЕМПЕРАТУРА ЈЕ СПАЛА! ОПОРАВИЋЕ СЕ!
ХМ...

ДОКТОР КАЖЕ ДА СЕ ОПОРАВИЛАТЕ, ФЛАШЕ! ЖЕЛИМО ДА ВАМ ЗАХВАЛИМО... СПАСЛИ СТЕ НАС ОД ЕКСПЛОЗИЈЕ!

ЕВО ЈЕДАН МАЛИ ПОКЛОН... КИП КОЈИ САМ НАШАО У РУШВИНАМА!
ОХ! УЖАСНО ИЗГЛЕДА!

НИЈЕ ЛЕПОТАН, МИС ШЕЈН! СРЕЊОМ, ОРИГИНАЛ ЈЕ ИЗУМРО ПРЕ МИЛИОН ГОДИНА!

ШИРОМ СВЕТА

ЗЕМЉА БЕЗ ТОЧКОВА

ПРИЛИКОМ ПРЕЛАСКА БРЗЕ ПЛАНИНСКЕ РЕКЕ НОСАЧИ СЕ ХВАТАЈУ ЗА РУКЕ, ДА ИХ ТАКО, У ЛАНЦУ НЕ ЗАНЕСЕ ВОДА.

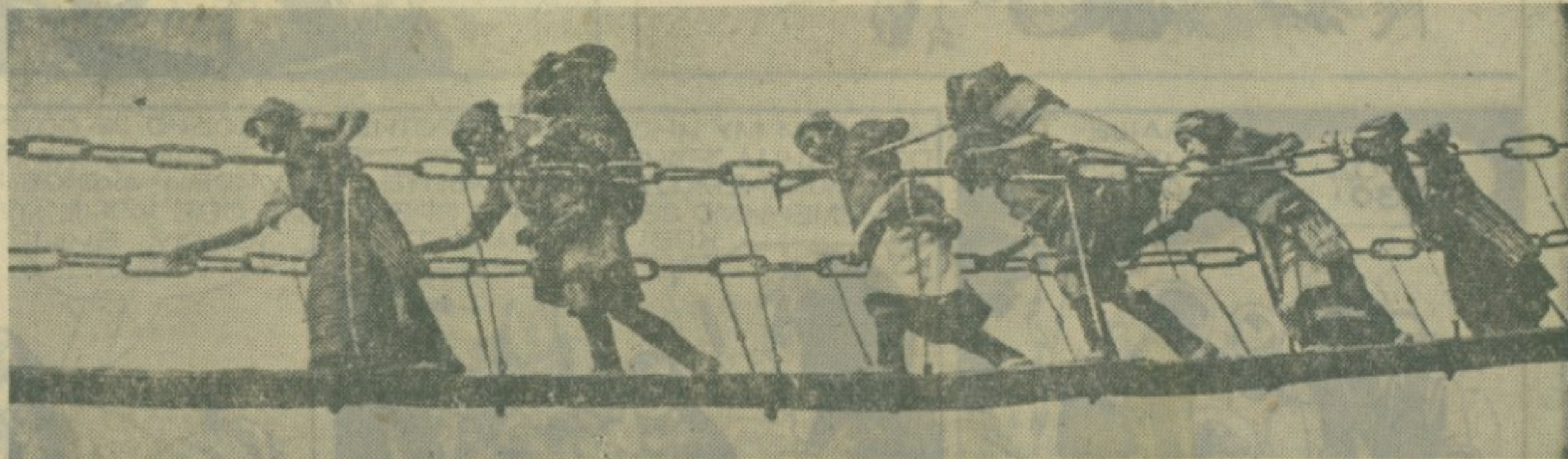
МУШКАРЦИ И ЖЕНЕ НОСЕ ПОДЈЕДНАК ТЕРЕТ. ПОНЕКАД ПУТ ТРАЈЕ И НЕКОЛИКО НЕДЕЉА. ЗА ТО ВРЕМЕ, ДА НЕ ДАНГУБЕ, ЖЕНЕ ПРЕДУ И ПЛЕТУ.

У Непалу мула, јак и брдски коњ пре несе терет само у малом делу земље. Човечја леђа остала су и до данас у овом крају као „најсигурније преносно средство“ Кола, аутомобила и других превозних средстава са точковима готово нема.

Од 5,5 милиона становника Непала, 1 милион се стално налази на путу, на путу који траје по неколико недеља, преносећи на леђима терете и по сто килограма тешке. Ти носачи тешких терета срећу се свуда: на уским стрмим путевима, на дрвеним висићим мостовима испод којих

у дубоким провалијама хује планинске реке, на речним брзацима. Тако то траје вековима. Људи знају да се другачије не може и време за њих не представља „новац“. Главно је да оно што треба — донесе на одређено место. И мушкарци и жене, подједнако, носе тешке терете, а ремен пребачен преко чела ствара извесно олакшање и равнотежу. Непалци се никад не жале на тежину терета јер су на такав живот навикли и чак су расположени. Обично носе на тргове у већим местима своје производе, где их продају или замењују.

ПУТЕВИ СУ ПОНЕКАД ТАКО СТРИ ДА СЕ НОСАЧИ ПОМАЖУ ДРВЕНИМ ЛЕСТВИЦАМА. У ТАКВИМ ПРЕДЕЛИМА СТАЛНО ПОСТОЈИ ОПАСНОСТ ОД ВУЛИЦА, КАМЕНИХ ЛАВИНА ИЛИ ОДРОЊАВАЊА ЗЕМЉИШТА. ЗАТО ОВДЕ ЖИВОТИЊА НЕ МОЖЕ ДА ЗАМЕНИ ЧОВЕКА.

ПРЕЛАЗ ПРЕКО ВИСЕЋЕГ МОСТА НИЈЕ НИМАЛО БЕЗОПАСАН. ЛАКО МОЖЕ НОГА ДА СЕ ОКЛИЗНЕ И ТЕШКИ ТЕРЕТ ПОВУЧЕ НОСАЧА У АМБИС! УРОБЕНИКЕ ЈОШ ВИШЕ ОД ОВЕ ОПАСНОСТИ, ПЛАШЕ ДЕМОНИ ЗА КОЈЕ ВЕРУЈУ ДА СЕ

КРИЈУ У БРЗАЦИМА. ПРИЛИКОМ ОВАКВИХ ПРЕЛАЖЕЊА МУШКАРЦИ УЗИМАЈУ ТЕРЕТ ОД ЖЕНА, КАКО БИ ОНЕ СИГУРНИЈЕ ПРЕШЛЕ НА ДРУГУ СТРАНУ

Ripley's — Веровати или не!

ПУКОВНИК ПИТЕР ЏЕФЕРСОН

ОТАЦ ТОМАСА ЏЕФЕРСОНА, ТРЕЋЕГ ПО РЕДУ ПРЕДСЕДНИКА САД, МОГАО ЈЕ ИСТОВРЕМЕНО ДА УСПРАВИ 2 БАЦВЕ ПУНЕ ПРЕСОВАНОГ ДУВАНА ОД ПО 500 КИЛОГРАМА

КОСТУР

УТРБУ ЛОНДОНДЕРИЈА, У СЕВЕРНОЈ ИРЛАНДИЈИ, СПОМЕН ЈЕ ВАЛТЕРУ БАРЕУ ФИЗИ ЈЕ КОСТУР НАЂЕН У ЗАМКУ НОРТВАРЕУ ГДЕ ГА ЈЕ ЗАТВОРИО И ОСТАВИО ДА УМРЕ ОД ГЛАДИ ЊЕГОВ БРАТ ОД СТРИЦА

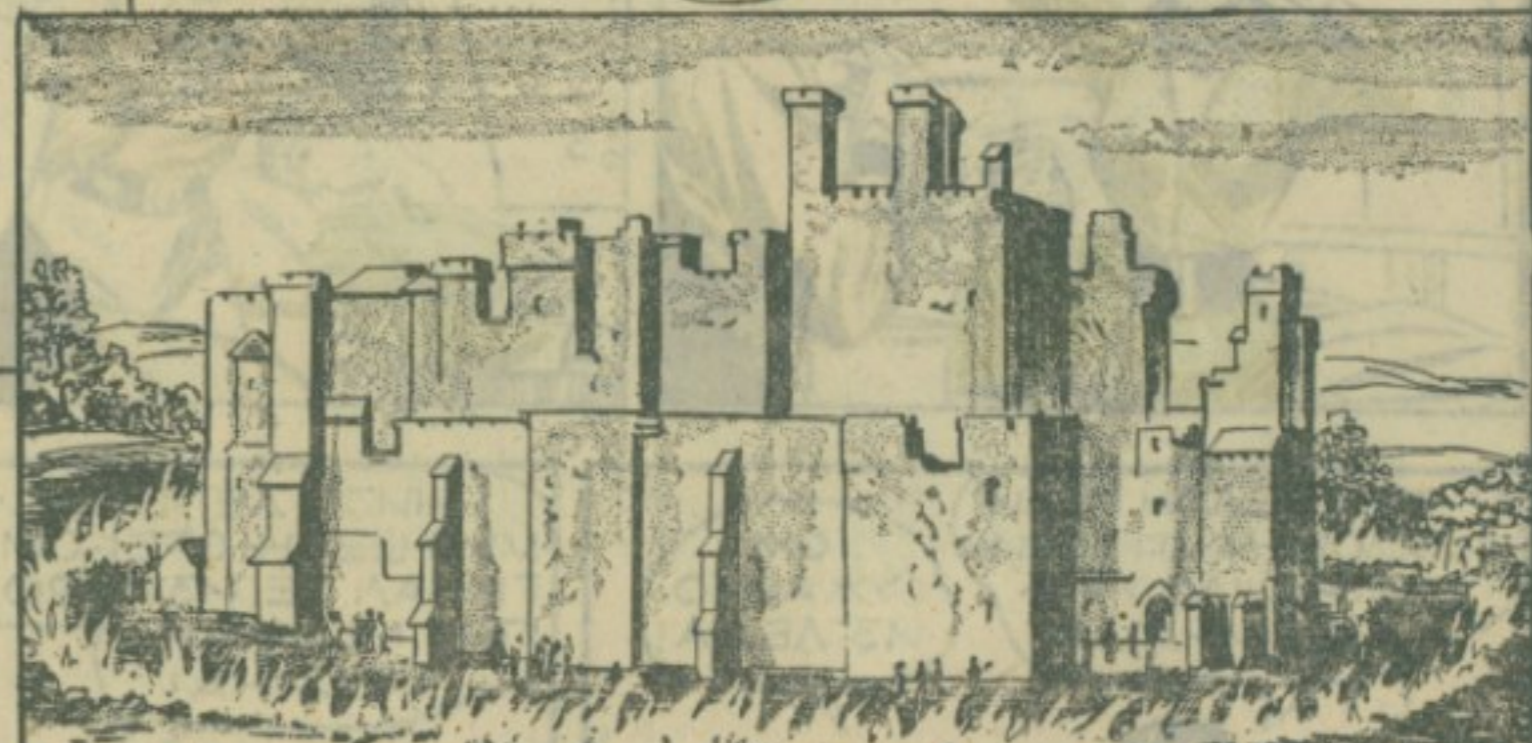

ФРЕД КИНГ

ИЗ ЛАКЕСА (САД) ДА О ЈЕ ОКААГИЈЕ КАО ЗВАДБЕНИ ПОКЛОН НЕВЕСТАМА 135 ПУТА

БЕЛА II

КОЈИ ЈЕ ВЛАДАО УГАРСКОМ ОД 1131 - 1141 БИО ЈЕ ПОТПУНО СЛЕП ОСЛЕПИО ГА ЈЕ ЊЕГОВ СТРИЦ ДА БИ СПРЕЧИО ЊЕГОВ ДОЛАЗАК НА ПРЕСТО

ВАТРЕНИ ПОЖАР ОКО ТИТЕНХЕНГЕРА

ОКО ЗАМКА ТИТЕНХЕНГЕРА ПУНИХ 5 МЕСЕЦИ ГОРЕЛЕ СУ ВАТРЕ ШТИТЕЊИ ВЛАДАРА ХЕНРИКА VIII ОД НЕКЕ ЕПИДЕМИЈЕ КОЈА ЈЕ ХАРАЛА У ЕНГЛЕСКОЈ (1528)

БРОНЗАНИ ЗРНИКАВАЦ

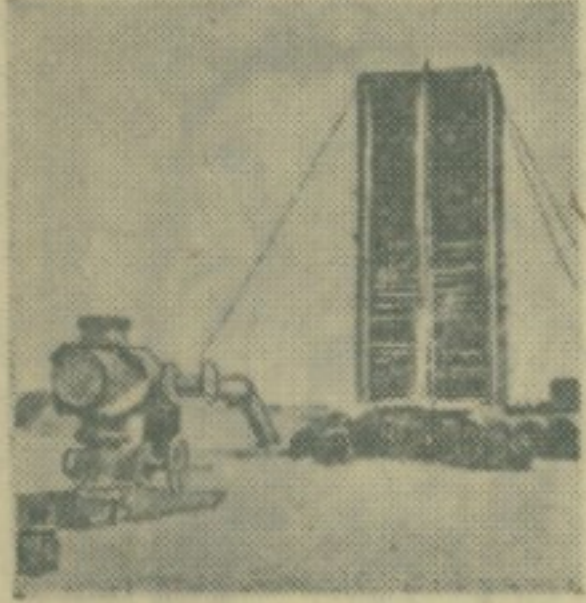
КАД СЕ НАЂЕ У ОПАСНОСТИ ИСПУШТА ИЗ ТЕЛА ЦРВЕНУ ТЕЧНОСТ СЛИЧНУ КРВИ

© 1961, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

СЛИКА ИЗ ПУСТИЊЕ

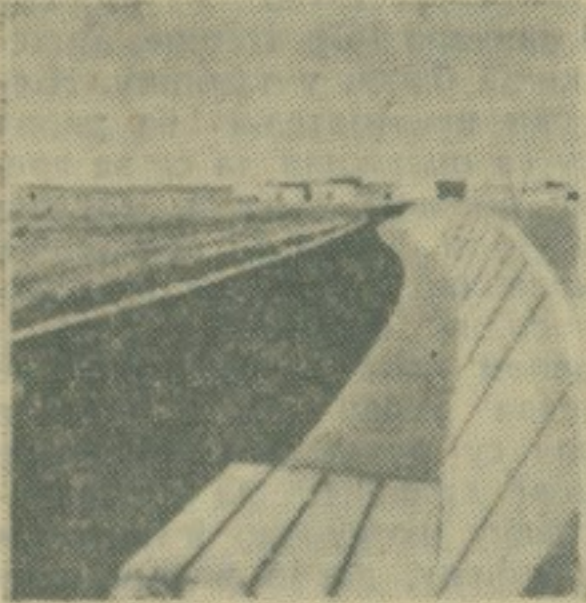
Готово у свим областима Сахаре налазе се мале подземне воде које увек избијају на површину као слаби извори. Али, у једном изузетном случају подземна вода је изишла на површину као право језеро. То језеро је Аин Таиба, усред Гран Ерга, сасвим мало познато, а вероватно настало услед пада метеорита.

Ова кула је остала после недавног бушења оазе Тимерне северно од алжирске оазе Тугурте, која даје воду топлу 56°. Снага млаза омогућава да вода шикне до 300

метара високо а украћена у кули поново да пада на земљу расклањена под дејством ваздушне струје. На слици се види и један примитивни

канал за наводњавање близу Уаргле где воде добијене сличним бушењем омогућавају стварање нове оазе. У истој области у Беладу, направљен је бетонрани канал кроз који протиче 450 литара воде у секунди.

ПАЈА ПАТАК
by WALT DISNEY

ПАЈО, 'ОКЕШ ЛИ ДА МИ ПОМОГНЕШ? СТАВЉАМ НОВЕ ТЕПИХЕ ... ОД ЗИДА ДО ЗИДА!

ПА ДА МИ ПЛАТИШ ПО 30 ДИНАРА НА САТ?
А РУЧАК, МОМЧЕ... ЗАБОРАВЉАШ РУЧАК!

ПОСЛЕДЊИ ПУТ РУЧАК ЈЕ БИО ПОПАРА СА СИРОМ. И ТО САМ ЈА КУПИО СИР!

АЛ' ЗАШТО ИХ САМ СТАВЉАШ?
ЗАТО ШТО МАЈСТОРИ ИСЕЦКАЈУ МАТЕРИЈАЛ!

А КАД РАЧУНАШ ДА ЈЕ МЕТАР 5.000...

ТРУДИО САМ СЕ ШТО САМ БОЉЕ УМЕО, АЛ' ОВО КРПЦЕ ЈЕ ИПАК ОСТАЛО!
КРПЦЕ? ТО ЈЕ ЦЕО КВАДРАТНИ МЕТАР! ОВО ЈЕ КРПЦЕ!

ДА ВИДИМО... НЕГДЕ ГА ТРЕБА УПОТРЕБИТИ!
АХА! СЕТИО САМ СЕ!

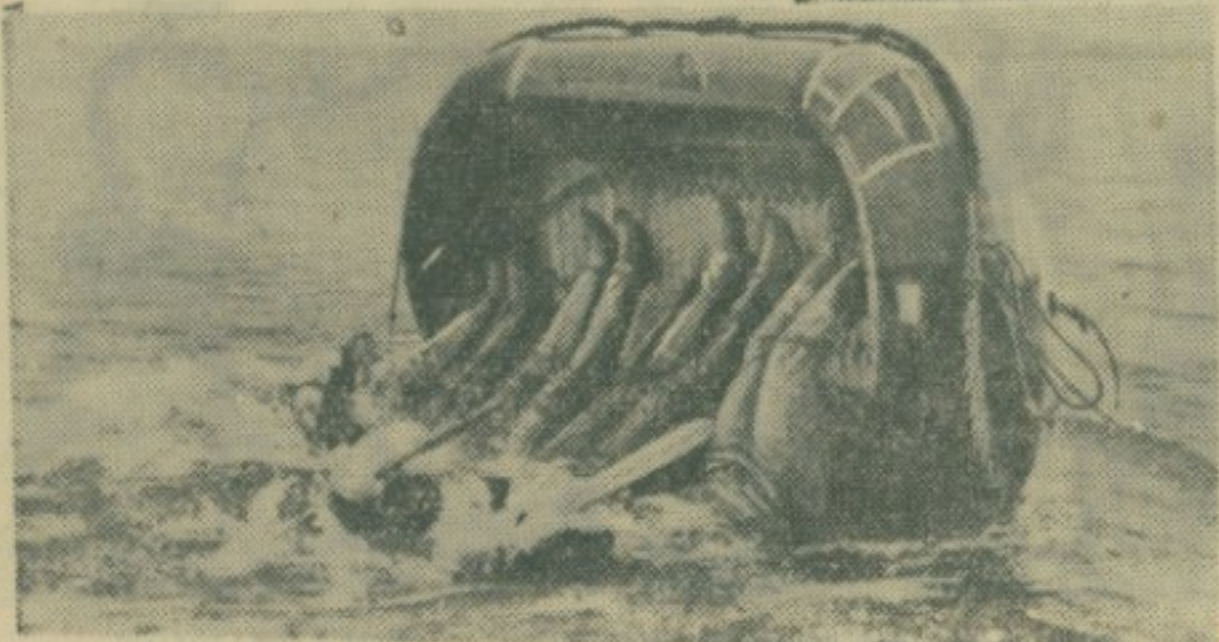
ТАЧНО!
ДА САМ ЈУЧЕ УМРО НЕ БИХ ОВО ВИДЕО!

ШТА ЂЕШ С ТИМ... БАЦИ ГА!
НИСАМ ЛУД!

У ШТЕДИШЕ ЈОШ И ВИШЕ... КАЖЕ НАРОД!

ТАКО! НИ САНТИМЕТАР НИЈЕ БАЦЕН!
САД МОЖЕШ ДА ИМ ПОВИСИШ КИРИЈУ!

Људи-жабе тренирају

Специјалне трупе људи-жаба у Данској тренирају у једном усамљеном делу мора. Лаким чамцима се, брзином авиона, пребацују до места тренинга, а вежбе им нису нимало лаке — треба ускати у воду иако је цича зима и дува хладан ветар.

ДОСТА СА НАДЗВУЧНОМ БРЗИНОМ!

Шведски директор Института за аеронаутичка истраживања Бо Лундберг, подигао је глас против авиона који лете надзвучном брзином баш када се трговачка авијација многих западних земаља спрема на „пробијање звучног зида“. Директор Лундберг је против већег употређавања оваквих авиона. „Јер ће преко целог лана да одјекује небом њихова грмљавина“. Бука авиона надзвучне брзине узнемирава становнике у појасу широким 100 километара. Таква галама ће убрзо постати неподношљива за становништво: људи ће изгубити сан, биће све више срчаних болесника а кад меродавни схвате да све те апарате ипак треба бацити у старо гвожђе биће сувише касно!“ — каже научник Лундберг.

Грешка против грешње

Један проналазач из Запада Немачке пронашао је и приказао „тип-екс“, комадић папира који исправља погрешно откуцана слова. Посту месту у речи откуца право слово. Исправљање грешака се на тај начин обавља брже и чистије него било каквом врстом гуме.

КИНЕСКИ ИМПЕРАТОР КАНГ ЛИ СТУПИО ЈЕ НА ПРЕСТО 1661. ГОДИНЕ У СВОЈОЈ 8. ГОДИНИ И ВЛАДАО СВЕ ДО 1723. ГОДИНЕ. ОН ЈЕ 1676. ГОДИНЕ ПРИМИО РУСКОГ ЦАРСКОГ АМБАСАДОРА СПАТАРА МИЛЕСКА

Отац Петра Великог — Алексеј Михайлович послао је средином 17. века свог амбасадора у Пекинг. На челу те мисије налазио се Никола Спатар Милеско, велики зналац језика чије је услуге већ годинама прихватало руско министарство спољних послова. Задатак је био да се заснују трговачки и дипломатски односи са кинеским императором.

Никола Спатар Милеско, Грка, молдавски хроничар Некулче назива поварењак и издајником. Каже да зна и нови и антички грчки језик, латински, словачки и турски, али да је као секретар молдавског принца издио свог господара шаљући његовим противницима писмена обавештења у шупљини једног штапа. Откривен у недељу осуђен је на уобичајену византијску казну — да му се извади рскавица из носа. Од срамоте Никола Спатар је побегло у Немачку где му је један вешти хирург наместио другу рскавицу у носу. Тај пустилов обављао је успешне дипломатске мисије у Немачкој, Пољској, Француској и Шведској, а у једном писму га сам Луј XIV назива „баровом Спатарјусом“.

Од руског цара Спатар Милеско се опростио 3. марта 1675. године. Његову свиту је сачињавало 40 људи који су јахали на коњима или ишли пешице. Међу њима се налазио један грчки лекар, иначе стручњак за драго камење, неколико секретара и писара, а целу групу је штирила велика козачка гарда. Амбасадору је поверена огромна сума новца и писма руског цара упућена кинеском императору на руском, татарском и латинском јези-

ку се са Остјацима који вешто лове медведе, прешли Об а затим Јенисеј. Најопасније тренутке доживели су приликом преласка бурних вртлога Ангаре, десне притоке Јенисеја. Најзад, 22. септембра стигли су на обале Бајкалског језера, за које Спатар вели да је „велико као море и да се њиме може пловити 10 до 12 дана“.

Пошли су онда према монголским земљама и ускоро стигли до последње руске граничне страже. У тим крајевима срели су тунгуског шефа Гантимуру који је водио огорчене борбе са Кинезима и затражио уточиште на руској територији. За њега Спатар каже да је „најбољи међу свим Тунгузима, висок и храбар човек, прави титан“.

После проласка кроз једну слабо настањену област на граници пустиње Гоби, амбасадор је са својом свитом 13. јануара 1676. године стигао на кинеску границу. На путу су већ провели десет месеци.

Мисија је лепо примљена у Кини али су чиновници „божјег сина“ ипак прво захтевали да им се покажу писма која је руски цар упутио њиховом господару. Спатар је прво одбио али пошто су Кинези остали упорни, отворио је скупоцену кутију увијену у жуту свилу.

„Пред тим призором сви присутни су као у препасти пали на колена. Принели су кутију својим главама као што то чине свештеници са светим стварима“ — записао је Спатар.

Саветник за спољне послове Ма-Ла, кога Кинези зову „аски-аниам“, био је лични изасланик кинеског императора. У Русији су тада владала правила византијског дипломатског протокола, а у Кини су захтевали да се строго поштује њихова процедура. Амбасадор Спатар је сма-

ни Кинески зид и прошла кроз циновску гвоздену капију. Руски амбасадор је био одушевљен богатством градова, сјајем вишеспратних пагода и кућа окружених цветним парковима и баштама.

После пет дана путовања стигли су у Пекинг где су амбасадор и његово људство смештени у пространу грађевину за странце. Већ првог дана Спатар Милеско је примио посету која је била од изузетног значаја за његов даљи боравак у Кини: језуиту фламанског порекла Фердинанда Вербиеста који се у Кини налазио већ дуго година на челу кинеског државног Астролошког бироа и био у великој императоровој милости због свог познавања математике и астрономије.

Два човека су се брзо зближила и међу собом разговарала на непознатом језику, латинском. Вербиест је служио Спатару као тумач на двору, и предао му књигу о кинеском церемонијалу коју је сам саставио на латинском језику, и географску карту Кине такође обележену латинским именима са описима градова и провинција. Касније је у Москви Спатар предао превод тог дела као свој. Калуђеру је поконио византијску икону и два велика сребрна свећњака. Најзад, 5. јуна добио је дозволу да прекорачи праг капије царских зидина и да ступи на „свето тло“ где је императору предати писма, а „високом гувернеру“ званом „колај“, поклоне за императора.

Тек десет дана касније кинески император је пристао да прими руског амбасадора. Милеско је са свитом одведен у дворца сав полочан белим мермером. Кроз покривени безистан је протичала река преко које су се извијала три моста у најфинијем мермеру. Одатле се улазило у просторију са царским престолом који су чували стражари у леопардовим кожама

ДВА ЈЕЗУИТСКА КАЛУЂЕРА У КИНИ ОКО 1670. ГОДИНЕ

— а нико није проговорио ни једну реч.

Амбасадора су посетили затим дворски сликари:

— Велики кан је наредио — рекоше му они — да вам укажемо почести веће него било ком другом и да вас насликамо у свечаном оделу са мачем и осталим оружјем, као на дан свечаног пријема.

Слика је завршена истог дана. А 19. јула Спатар је позван у аудијенцију код им-

Све је ишло добро а онда је изненада, крајем августа, император саопштио своју нагулу али неприкосновену одлуку: царева писма су увредљива — и све његове понуде и предлози се одбијају. Руски амбасадор мора у најкраћем року да напусти Пекинг.

После осмомесечног боравака у Кини руски амбасадор је опет стигао на границу своје земље — не испунивши мисију. Ипак он се није враћао празних шака: носио је са собом богату документацију о кинеском царству тог доба, географске карте и податке о путевима на Далеком истоку. Преко једног мандарина купио је огроман рубин који је отада заузео почасно место у царској ризници. За време путовања кроз Сибир Милеско је сазнао да је цар Алексеј Михайлович умро.

Чим је стигао у Москву 3. јануара 1678. године, Милеско је ба'ен у тамницу. Његови непријатељи на двору су га оптужили да се за време боравака у Кини служио магијом. Казна за ово тешко кривично дело била је немилосрдна: спаљивање у гвозденом кавезу. Милеско је једва успео да се оправда али су му ускоро приписане нове кривце: да је православно икону дао језуитском калуђеру, да је утајио већу количину новца који му је поверен и да је Кинезима пре дао карте руске царевине. Оптужили су га чланови његове мисије али се вешти Милеско оправдао и од ових оптужби.

Никола Спатар Милеско је достојно награђен за своју успешно обављену мисију тек за владе Петра Великог, јер су подаци које је са собом донео оцењени као врло важни а стајали су скривени у царским ризницама као највећа државна тајна.

Умро је у Москви 1708. године у 72. години живота.

ПРВИ ЕВРОПСКИ АМБАСАДОР У КИНИ

географску карту Кине и далекоазијских области, да регулише питања границе коју су реметиле честе тунгуске побуне и да се са Кинезима договори о титулама приликом дипломатског представљања.

Урал је прећен за 27 дана путовања. После кратког времена стигли су у Тоболск, у западном Сибиру, где су провели месец дана. У том граду им је повећана пратња сибирским коњаницима. Узето је у службу и шест соколара са соколима. Дресиране соколе за лов Спатар је намеравао да поклати кинеском цару.

Ту је Спатар срео једног ученог хрватског свештеника Крајинића који је одлично знао језик и географске прилике у Азији, па му је постао десна рука на путовању све до Кине.

Мисија је напустила Тоболск трећег маја. Сусрели

трао за недостојно да први оде у посету императоровом изасланику, а овај није хтео да први учини корак који би приближио две моћне царевине. Најзад је одлучено да се подигне шатор са два улаза — и оба царска изасланика су у истом тренутку ушла у исти шатор са две разне стране али ни један није имао утисак да је ушао први.

Аски-аниам је желео да се упозна са садржином писма упућених кинеском императору, али је руски амбасадор то одбио тврдећи да је добио наређење да писма преда лич но „божјем сину“. У преговарању је прошло месец и по дана док најзад није стигло императорово наређење да амбасадор дође у Пекинг.

Спатар и 156 чланова његове пратње смештени су у стотину колица са два точка, а пртљаг је натоварен на коње и камиле. Десетог маја поворка је стигла пред чув-

наоружани штитовима и копчама.

Гонг је огласио долазак императора и амбасадор је заузео место према њему. Император је био у крзну од куне украшеном златом и изгледао врло раскошно али је сео на под прекрстивши ноге.

Престо од сјајног дрвета са златним балдахиним био је осмоугаоног облика. Император кога су звали кан, веома млад човек од 23 године, имао је лице рошава од богиња. Око њега су на крзним седали браћа и родитељи.

Племићи са пауновим перима у коси служили су чај. Музика је тихо свирала а сву да поред зидова дворане налазиле су се на мермерним постољима бронзане вазе у којима су горели разни мириси. Прво виђење и примање руског амбасадора код „божјег сина“ завршено је

ператора који му је постављао питања окружен са 300 мандарина. При сваком императоровом питању амбасадор је морао да се баца на колена.

Прво питање је гласило: — Свегласни господар кинеског царства пита Његово Величанство свегласног господара Русије да ли је он добродошлица?

— Захваљујући милости бојжој — одговорио је Милеско — велики цар Алексеј Михайлович је био добродошлица када смо напустили царевину.

Затим је кан постављао амбасадору питања о њему самом и Милеско, који је имао 40 година, познавао је добро математику и филозофију. Када је астрономија дошла на ред одговарао је мрзовољно пошто у овој научној области није био баш зналац. Затим је на малим столовима изнета ужина.

ВОЗНИК

СЕЈАЧ

ЖЕНА ИЗ ЧАН СИЈА

НАУЧНИК

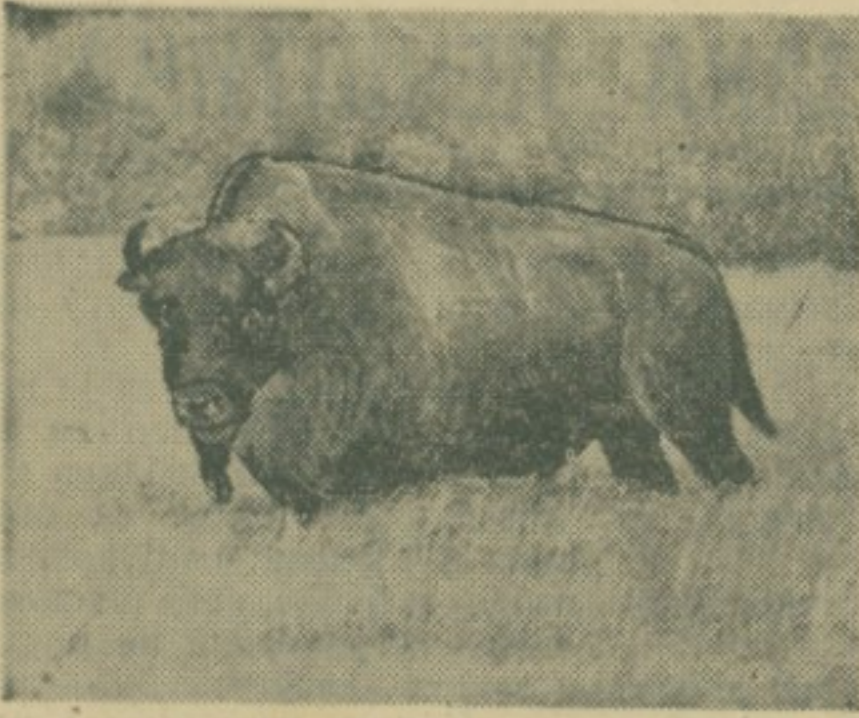

ЖЕНА ИЗ ЦЕ-КЈАНГА

ЗЕМЉОРАДНИК

Разна занимања у Кини према гравирама тог доба

Један француски ловац боравећи у посети код свог пријатеља у Канади описао је савремени лов на бизоне у највећем резервату на свету.

САВРЕМЕНИ ЛОВ

НА БИЗОНЕ

и упркос својој тежини у стању је да се стушти на жртву брзином локомотиве. Преваришеш се ако ти се у неком тренутку учини да те бизон не види. Он се само претвара. Ако га погодиш на право место орушће се као говар меса, а ако га само раниш, готов си!

Неколико метара од ивице шуме где смо поставили логор почињало је царство бизона.

— Ево га! — викнуо је неко изненада. Још се нисам био прибрао од узбуђења, ка да сам у тмни праскозорја, угледао црну масу како хитро наступа према нама. Бацили смо се у седла. Био је то последњи тренутак. Тло се тресло од топота ове животиње. Наши коњи су се толико поплашили да су као поманхитали умакли према оближњем блатишту. Копита су им се заглављивала у мочварном тлу. Чудовиште је настављало јуриш и само не-

колико секунди нас је још делило од неочекиваног и ових тренутака непожељног сусрета.

Товар опреме и хране је пао с леђа једног коња када се у страху пропео. И то нас је спасло. Бизон се свом силином бацно на те ствари и почео да их гази тешким копитама и кида у дронке замасима рогова. Неколико пута умало нисам пао из седла колико се мој коњ трзао. Данас сам добро поучен и крајње предострожан када је у питању лов на бизоне, јер је он само за најискусније.

Поред тога то је и изванредно скуп спорт. За један одстрел плаћа се 800.000 до 1.500.000 динара. Лов на бизоне се врши плански — свега 100 мужјака годишње наoliko поплашили да су као поманхитали умакли према оближњем блатишту. Копита су им се заглављивала у мочварном тлу. Чудовиште је настављало јуриш и само не-

»Велика тајна«

Завршено је снимање великог научно-историјског филма „Велика тајна“ по идеји Рејмона Картијеа и Жералда Калдерона. Први је посматрач света који бележи данашњицу, а други је режисер.

Пошто је напустио политику и социјалне проблеме којима се дотле бавио, Картије се примио 1955. године да осветли следећа питања: шта наука данас зна о свету у коме живимо? Шта зна о њеној прошлости, а шта о њеној будућности — и да све то стави на екран.

Приказати историју Земље која траје већ 3 милијарде година — за свега 90 минута, био је велики проблем и тежак посао. За израду овог филма били су консултовани најеминентнији научници као што су: Жан Ростан, Тазијеф, доктор Тевенар, Жак Дијамел и други. Филм је начињен уз помоћ свих ових научника који су вештим снимцима, цртежима и макетама успели да ухвате понеку врсту праисторијских и изумрлих животиња и појаву првог човека на Земљи. И тако је рођен први француски филм ове врсте који је бацно у заснак америчку продукцију научних филмова.

БИЛА ЈЕ НАЈБРЖА ЖЕНА СВЕТА

У Паризу је пре неколико дана у 85. години умрла Елен Дитрије, белгијска пионирка ваздухопловства. Она је била једна од првих жена-пилота на свету и њено име остаће увек везано за прве дане историје авијације. Године 1908. Елен Дитрије је у Иси-ле-Мулиноу извела свој први лет авионом, а 1911. добила је у Фиренци специјалну значку за брзину лета, „копа дел ре“ која је сем њој била додељена још свега четрнаесторици мушкараца.

Брава без кључа

У Њујорку је недавно приказана јавности нова брава која нема кључа. Уместо њега на брави се налазе пет дугмади коју треба притиснути одређеним редом да би се врата отворила.

Видите — рече ми мој пријатељ — најтеже је стићи до резервата бизона на далеком северу Канаде. А тамо се суочавате са више бизона него што има дивокоза у шумама и планинама Европе.

За тако вештог стрелца као што је он, уловити бизона, чинило ми се, није никаква нарочита тешкоћа. Па ипак, неколико дана касније уверио сам се у супротно.

Бизон је на крајњем северу Канаде заштићена животиња још од 1880. године. Прави покољ средином прошлог века претио је да затре расу ових најлепших америчких дивљих преживара. Данас би мало ко поверовао да је у далекој прошлости

топот неоружених стада бизона одзвањао целом Северном Америком. Било их је две врсте — степских који су пасли преријску траву и шумских који су често одлазили чак до северног поларног круга.

Стигли смо у Елмондо, главни град Алберте а до нас шег циља остало нам је још око 800 километара. Када смо дошли у резерват недалеко од Реке робова у шумској, мочварној и преријској области — била је ноћ. Чекала су нас два човека и све је већ било спремно за сутрашњи лов.

У сами освит зоре кренули смо у пратњи два водича. Пријатељ ми је тихо шапнуо:

— Драги мој, ухватићемо се у коштац са животињом која је опаснија од гризлија

WALT DISNEY 101 ДАЛМАТИНСКИ ПАС

НЕОБИЧНА ЗАПРЕГА

На Азорским острвима, 800 миља западно од Португалије која њима управља, често се може видети како овце вуку лака кола за пренос овука на фарме а понекад и за путнике.

БЕБА СА ЗВОНЦЕТОМ

Јапанске бебе неће више плачем давати на знање својим мајкама да су им пелене мокре. Њихов плач замињене ускоро звоњење. Наиме, у токијским трговинама појавила се нарочита навлака која се ставља преко пелена и у чијој се унутрашњости налази алармни уређај на батерију. Кад одојче покваси пелене, услед влаге између електрода алармног уређаја ствара се електрични ток и звоно упозорава мајку да бебу треба пресвући.

МНОГИ ПОЗНАВАОЦИ УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА И ТРГОВЦИ ДОЛАЗЕ У ПАРИЗ САМО ЗБОГ ЊЕГОВЕ БУВЉЕ ПИЈАЦЕ КОЈА ЈЕ И САДА НЕПРЕСУШНИ ИЗВОР РАЗНИХ ДРАГОЦЕНОСТИ И ВРЕДНОСТИ ФРАГОНАРОВА СЛИКА ПЛАТЕНА 30 ФРАНАКА, ПЛАТНО БРОГЕЛА КУПЉЕНО ЗА 3 ХИЉАДЕ И ИСТОГ ДАНА ПРЕПРОДАТО ЗА 800.000 ФРАНАКА. БРОЗНИ ЗИДНИ САТ ИЗ ДОБА ЛУЈА ХВИ ТЕЖАК 25 КИЛОГРАМА БИО ЈЕ ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА.

НАЈВЕЋА БУВЉА

ПИЈАЦА НА СВЕТУ

Од свих париских пијаца највећа је она на прилазима Клињанкура. Када се метроом дође до Сен Уена и затим упуту према пијацама Бирон, Пол Бер и Вернезон, наиђе се на неуредне штандове и гомиле крпа раширених по простиркама на тротоару. Тај необични и живописни свет усред Париза у коме се говоре сви језици света и где се луксузни Кадиллак и Ролс-Ројс укрштају са ознојеним и брбљивим италијанских трговцима и алжирским препродавцима, заузима читавих 20.000 квадратних метара. То је париска бувља пијаца на којој галаме антиквари, продавци старог оружја, ретког порцелана, скупоцених слика које се продају као безвредне ствари или кичеви као уметничка дела, филиције, драгуљари и други трговци.

Париска бувља пијаца је стедиште скитница, туриста из свих крајева света и најугледнијих људи из уметничког и јавног живота. Њу редовно похађају чувени глумци Мишел Симон и Морис Шевалије, сликар Пикасо, директори музеја и највећи сликарски експерти. У књижи муштерија код трговца старим намештајем М. Мишела налазе се аутограми госпође Рузвелт, Полете Годар, Бине Лодобријиде, Питера Таунсенда, Жерара Филипа, Лесли Карон, Ане Мањани, Орсона Велса, Лине Рено и Грете Гарбо.

На простору око Клињанкура откривене су и пронађене многе уметничке драгоцености које су вековима стајале по таванима а многе друге чекају да случајност повећа ризици лепота и вредности.

Пре кратког времена једна продавачица старог намештаја пронашла је једну фотелју-бержеру у сасвим жалосном стању и платила је 6.000 франака. Већ истог дана пре продала је за 60.000 франака а пошто је прошла кроз руке шест трговаца достигла је увече цену од 450.000 франака. Стручњаци су утврдили да је то у ствари аутентични предмет у стилу Луја XVI.

Бувља пијаца Париза процула се после првог светског рата због неколико открића од огромног значаја за умет-

нички свет. Неки купац је ту за свега 20 франака добио Фрагонарову слику „Скинута кошуља“ која данас вреди више десетина милиона старих франака. Други су сасвим случајно на исти начин дошли до платна Шардена, Короа па чак и Рубенса. Нађена је једна Гојина слика и један акварел Манеов. Један старинар је препознао једну Сезанову слику али пошто јој није знао праву вредност продао је само за трећину њене стварне цене а ипак од тог новца успео да сагради најскупоценији париску гробницу у стилу старих египатских маузолеја.

Неки аматер који је знао

да се Пикасо на својим платнима потписује са П. Руиз купио је недавно 11 његових слика по 100 франака комад! Један библиофил је пронашао комплетна дела Жила Ренара у 12 књига са оригиналним илустрацијама Тулуз Лотрека и купио их за 1800 а одмах их затим препродао за 275.000 франака. Пре месец дана трговац сликама Ројер Алан је код неког гвојдара купио неку већ потам неку слику за 3.000 франака. Експертиза је показала да је то оригинално Бројгелово платно које вреди 800.000 франака.

Још веће изненађење чекало је купца у једној продав-

ници икона. Ту је купио зидни сат у стилу Луја XVI верујући да је од бронзе. Пошто је код куће мало боље зачепркао по златастој али већ потамнелој површини замало се није онеосвестио од изненађења. За свега неколико десетина хиљада франака он је дошао до 25 килограма чистог злата! На сличан начин је једна продавачица пре кратког времена купила пет тањира са ручним радом сликара Писароа, а један продавац оружја је дошао до два пиштоља који се помињу у историји јер их је Наполеон поконио својим маршалима а до данас ни за један се није знало где су. Један тањир марсејске израде, купљен недавно на бувљој пијаци, препродат је за 900.000 франака.

Занат продаваца на бувљој пијаци је толико занимљив и пун неочекиваности да су многи познати Парижани напустили своје професије да би живот провели за неугледним тезгама. Међу њима се налазе бивши диригенти оркестра, оперски певачи, адвокати, сниматељи и други. Међу најугледнијим трговцима бувље пијаце истичу се књижевник Жан Марк Кампањ, писац Викенда и Сент-Уена, и глумац Жак Тарид.

Радозналост и интересовање посетилаца бувље пијаце нарочито побуђују филмски и позоришни глумци који редовно обилазе ово омиљено место и купују разне ствари. Познато је да су многи глумци скупљачи извесних ствари. Тако Ана Мањани трага за предметима са опалом, Орсон Велс за саксонским оловним војницима, Грејс Кели за старим накитом, Мишел Симон за упадљивим цртежима, Милен Демонж за седлима а Питер Таунсенд за сумпорним кулама.

Познато је исто тако да сваки народ има предмете ка којима је управљена његова пажња: Англосаксонци радо купују предмете од бронзе, димњаке, вазе за гробље и цуцле, Италијани се одушевљавају сточићима са седефским инкрустацијама, Швеђани лудују за копијама столица у стилу Луја XV, прављених око 1900, а Немци су спремни да потроше последњи грош за оружје и оптичке справе и инструменте.

Постоји мода и за робу која се продаје у старинарницама. Некада је публика просто грабила енглески намештај а данас је у моди онај у стилу Луја Филипа, Карла X и Наполеона III.

знао како је он доспео до њега, просто је обамро од страхопоштовања и захвалности, а Виолиновски, веома дирнут тиме остао је још пола часа упућујући добронамерног, али другоразредног „маистра“, како да се даље усавршава.

Са осећањем да је извршио добро дело Виолиновски журно оде испраћен све до улице речима захвалности на италијанском и енглеском језику — американизираног „маистра“.

Прошли су месеци док је Виолиновски опет дошао у Њујорк и још много више док га је случај опет довео у 56. улицу. Баш пре него што је стигао до оне куће на углу, сетио се оног случаја, ослушнуо и стварно чуо опет свирање — настава се и даље обављала. Додуше, био је други комад, али маестро је очигледно био исти. Виолиновски је имао изванредно памћење и на своју жалост, распознао је сличне грешке на које је раније упозорио младог учитеља виолине. Овај се, значи, није држао његових савета иако се онда правно тако захвалио.

Синкоп Виолиновски је хтео да пође даље. Али примети да је заборавио име овог учитеља па приђе и погледа на улазна врата. Ту се уместо мале таблице коцперила велика на којој је писало: „Настава виолине само за напредне ученике. Маестро Карло Ровинакорде, ученик Синкопа Виолиновског. Цена 3,50 долара од часа“.

ПРЕВЕЈАНА ЛЕНШТИНА

Кинеска народна прича

Једна ленштина ухвати замком две кокошке-морке и рече својој мајци: — Сада сам богат човек!

— Како? — зачуди се мајка.

Ленштина даде мајци једну морку и рече:

— Ову морку ми донеси данас поподне на пијацу у варош.

— Послушаћу те — рече мајка.

И ленштина оде у варош. Једну је морку понео сам на пијацу. Када поред њега прође један мадагу из области Хоса, ленштина му рече:

— Ово је скупоцена кокош, ти је не би могао платити.

— То је обична морка, зашто не бих могао? — зачуди се мадагу.

— Њена цена је 400.000 каурија — рече ленштина.

— Зашто је тако скупа? — зачуди се мадагу.

— Она може за три дана да оде у Хозе и да се врати, да ти однесе и донесе вести од твоје породице.

— Ако то може ја ћу је купити, али ми прво то докажи.

— Добро. Ево, шаљем морку мојој мајци која је на имању ван вароши, са поруком да одмах дође — рече ленштина и пусти морку која одлете у неко жуђе.

После кратког времена дође мајка ленштине на пијацу.

дана не врати, он узне штапину и пође да ленчугу избаци.

За то време ленчуга је већ купио коња. Завезао га за дрво и око њега набацао каури-шкољке. Људи се окупили и гледали: овај коњ не избацује хубре, него шкољке!

Мадагу заборави на морку и запита ленчугу:

— Колико цениш овог коња?

— Даћу ти га за 3 милиона каурија.

— Купићу га! — узвикну мадагу. Посла неког кући по новац и плати коња. Кад је одмакао, ленштина га позва натраг и рече:

— Заборавио си да упиташ чиме ћеш да храниш коња да би ти давао каури-шкољке.

— Стварно... — збуни се мадагу.

— Кад хоћеш да ти даје каури-шкољке мораш га нахранити пепелом помешаним са кором мадачи-дрвета.

Кад је мадагу стигао кући нахрани коња том смешом али још исте вечери коњ угину.

Мадагу зграби велику батину, прикупи рођаке и сви потрчаше да бију ленштину и да му отму мадагуов новац.

Ленштина је дотле ископао у зиду бунара велику рупу и ту се склонио, али је почео неколико земљаних ћупова. Мајци је рекао:

У рукама је држала ону другу морку коју јој је син рекао да понесе.

— Види! Ево иде моја мајка — рече ленштина — морка ју је већ довзала.

— Ниси ме слао — рече мадагу и купи морку за скупе паре.

Сутрадан посла мадагу морку у своје место Пано са поруком рођацима да донесу робу на пијацу. Морка полете и нестале у жуђе. И никад се више не врати. Мадагу је чекао седам дана, а кад се морка и тог целог

Ако те неко упита за мене кажи да сам отишао на небо да са Соком (богом) пречистим неке рачуне.

Мадагу, кад стиже, сав бесан приђе мајци која је горко плакала и запита:

— Где је твој син?

— Отишао је Соку и прави лом на небу. Ето слушај, чује се и овде.

Ленштина је у рупи разбијао купове да је све трештало. Кад су чули ломљаву мадагу и његови људи се уплашише, заборавише на коња и побегосе колико их ноге носе.

ФИЛОЗОФ И ПЕВАЦ

— народна прича из Судана —

Један човек је послао сина да се школује на универзитету. Кад се син вратио кући, отац приреди све чани ручак, наточи сину вино и запита:

— Ох, много чему! Ето, узми на пример овог печеног певца. За вас обичне људе, незналице, то је обичан, како ми кажемо: конкретни певач. За филозофа, међутим, постоје два певца: један конкретни и један апстрактни.

— Шта си учио на високој школи, мој сине?

— Филозофију, мој оче — одврати син.

— А чему служи та твоја филозофија?

— Нисам знао да је филозофија тако корисна — рече отац. Дакле, ја ћу се задвољити да поједем конкрет-ног певца, а теби препуштам апстрактног.

ДВА МУЗИЧАРА

Виртуоз на виолини Синкоп Виолиновски шетао се по Њујорку, кад му у 56. улици запараше уши нескладни тонови виолине, који су допирали кроз отворен прозор другог спрата једне куће на углу. Уметник уздахну и хтеде да пође, али му поглед паде на табличу код улазних врата: „Настава виолине свакодневно по договору. Маестро Ровинакорде. Цена 1 долар од часа“.

Иако му је у уху готово записало од нескладних звукова, причекао је да чује да ли ће и како маестро Ровинакорде испривити ученика на оном погрешно одвираном месту из Бетовеновог виолиноског концерта. И није ба-дава чекао, убрзо је засвира-

ла друга рука — приметно боље, али ипак са грешкама.

Виолиновски је погледао на сат. Имао је још неколико минута времена и он се попе на други спрат, зазвони и када му маестро лично отвори врата, узме му без оклевања инструмент из руке и поче сам да свира оно место из Бетовеновог концерта, упозоравајући га на два-три места како то треба да звучи. Маестро, који одмах препознаде виртуоза иако није

КАСНО...

На кориди у Гранади пре кратког времена, тешко је настрадао чувени шпански борац с младим биковима звани „Ел Кордобес“. Два дана после операције којом му је спасен живот, он је у болници изјавио:

— Да сам имао прилике да научим да читам и пишем никад не бих постао тореро. Овако, као неписмен био сам принуђен да изаберам овај позив да бих могао да издржавам породицу, иако сваки пут стављам живот на коцку.

ПОСЛОВНИ ЉУДИ

Седморица америчких астронаута који су истовремено припремани за лет у васкону склопили су уговор да заједнички уновче искуства и утиске приликом путовања у васкону давањем чланака и интервјуа штампи. И тако сад Алан Шепард који је први летео, према обавези, дели своје хонораре са друговима. Тај приход им свима дође као нека врста животног осигурања.

НАЈСТАРИЈА

О најстаријој партији шаха одиграој на свету, постоји запис — један рукопис у универзитетској библиотеци у Гетингену. У ствари, то је један латински кодекс на пергаменту, од 33 осмине табака и потиче са краја 15. века. Рукопис је на француском језику и претпоставља се да је са лотарингијског двора у Нансију. На француско порекло указују пре свега називи шаховских фигура удебележени у дијаграме. Краљ је означен као „R“ (roi), дама „Da“, топ са „Ro“ (у средњем веку „rochus“ или „roch“), лауфер са „fo“ (foi), коњ са „ch“ (chevalier) а пион са „p“ (pion).

У тексту једне партије лауфер се назива „Alphimus“, коњ „eques“ или „miles“ а дама „regina“.

Рукопис је у давна времена доспео у Чешку као својина неког доктора Бернера из Волфенбитла, који је вероватно студирао у Гетингену и поконио документ тамошњој универзитетској библиотеци 16. септембра 1752. године. Документ је управо упуство за неког кнеза, по података о његовом имену и његовој земљи нема. Рукопис је подељен на 12 партија, тј. почетак партија, од којих је осма прибележена до 33 потеза; и на 100 задатака који су представљени дијаграмима.

Гетингенска збирка је нарочито значајна јер је то први писани документ о модерној игри шаха на коме су први пут приказане читаве партије. На првој страни рукописа налазе се као украс вишете са јагодама на златној позадини. На средини доњег руба остављено је место да се стави грб. Почетно слово понеке речи украшено је ружом са два зелена листа, а у тексту се налазе 42 црвена и плава позлаћена иницијала. Рукопис, необично налик на курзивна слова, разговетан је и има само мало скраћеница.

Уочи првог светског рата немачка техника постигла је два веома запажена резултата, која су и неки научници називали „чудо технике“: „Париски топ“, односно „Колосус“ и мерзер „Дебела Берта“.

Читаоци „Политикиног забавника“ имали су већ прилике да се поближе упознају са првим од тих „чуда технике“, али мање са другим — „Дебелим Бертама“, иако су их Немци употребили и у нашој земљи.

То оруђе је било конструисано за специјалне сврхе: за разарање најјачих и највећих бетонских утврђења, на граници Француске и Белгије. Браниоци француских и белгијских утврђења код Мононвилера, Дуомона, Лијежа, Намира, Анверса, а нарочито код Вердена — запамтили су добро то оруђе „које и гвожђе жеже...“.

Немачка војска није почињала ни једну офанзиву великих размера против јако утврђених рејона, а да јој пут није крчила бар једна батерија тешких мерзера — „Дебелих Берта“. Тако их је приликом бомбардовања Вердена учествовало десет и хроничар је записао да ће их „Верден запамтити док људи трају...“.

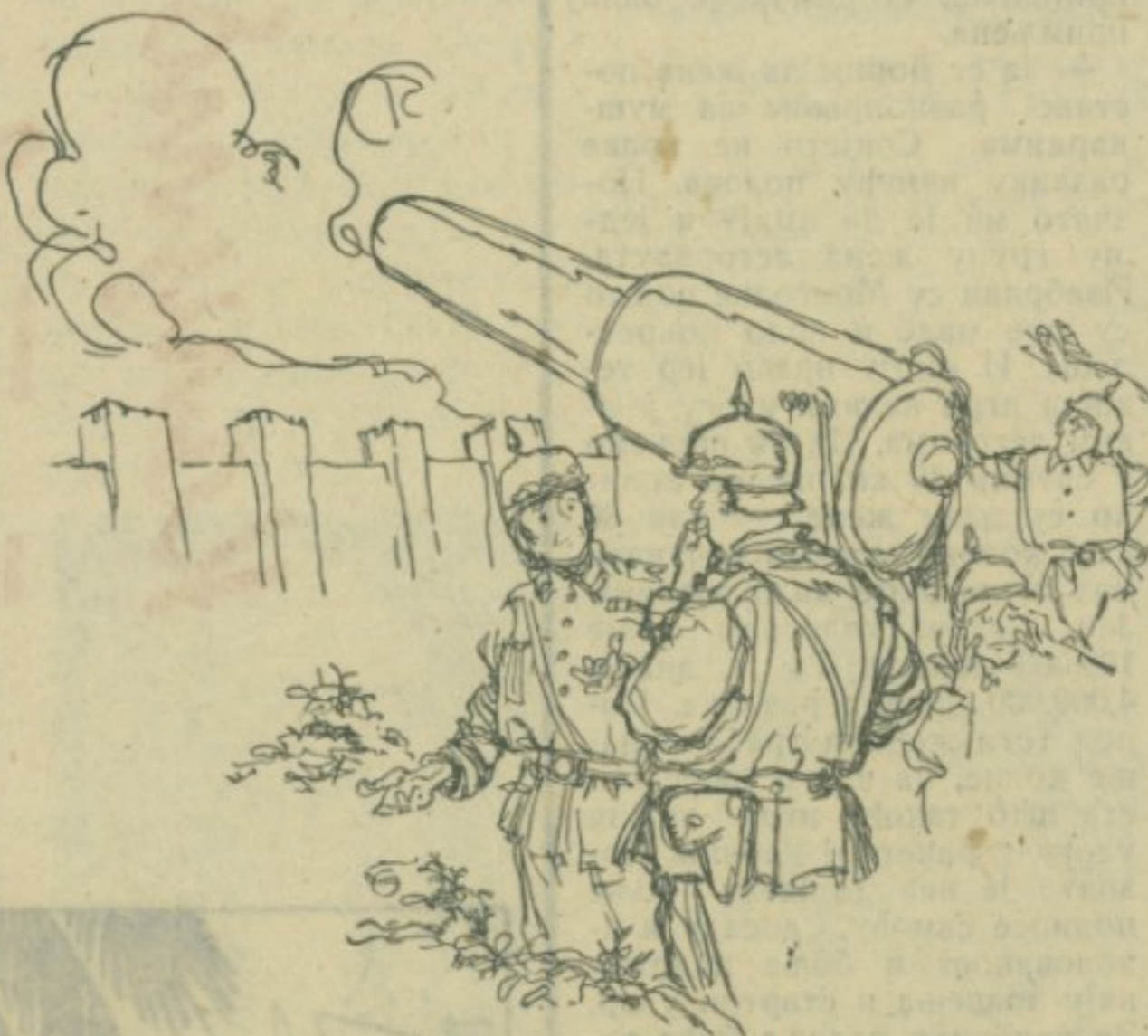
Ма колико то данас изгледало мало вероватно, постаће јасније ако се изнесу неки основни технички подаци тог заиста чудноватог оруђа: калибар мерзера (пречник цеви) „Дебеле Берте“ био је 420 милиметара, а „Париски топ“ имао је тачно двоструко „ужу“ цев.

Дужина цеви је достигала седам метара, што је за ту врсту оруђа — рекорд у историји ратова. Тежина целог оруђа, спремног за дејство, била је 150.000 кг! Граната му је — са експлозивним пуњем — била тежа од једне тоне. Сваки метак стајао је преко три хиљаде немачких марака. Транспортан је најчешће, специјалним возом, састављеним од десет вагона од око 25 тона носивости.

Немци су били изградили 13 таквих оруђа — 8 названих модел Гама за транспорт железницом и 5 за транспорт друмовима, такозвани модел М.

Када је немачки генерал Макензен, 1915. године, добио задатак да нападне Ср-

»ЧУДО ТЕХНИКЕ« ПОД СМЕДЕРЕВОМ

бију и да је покори, он је, кажу — пристао на то само под условом ако му се са фронта у Француској пошаље једна батерија „Дебелих Берта“. Свој захтев је и шире образложио: „Главни удар ћу нанети на правцу Смедеревске тврђаве. Српски војници искористити ту тврђаву, као закон за топове и митраљезе...“

Генералов услов је био од-

мах испуњен. Батерија тешких мерзера — две „Дебеле Берте“, под командом поручника Солфа, стигла је железницом из северне Француске, преко Немачке, Аустрије и Мађарске у Банат и зауставила се на Дунаву код Ковина. Главна осматрачница је била постављена у врбаку, на левој обали Дунава, а помоћна на Смедеревској ади. Главни циљ батерије био је Смед-

деревски град. Уништењем дрвене тврђаве, немачки војници, уз помоћ јуришних чамца, створили би отворена „врата“ — кроз која би продрли у унутрашњост града а онда и у дубину земље.

Осмог октобра по подне батерија је почела да дејствује. О резултату тога писао је после завршетка рата и сам командир те батерије поручник Солф у књизи „Две године рата једне батерије од 42 см“: „Ја сам гађао град. Бацао сам зрно по зрно, али жељени резултат нисам могао да постигнем. Старе зидине биле су невероватно отпорне. Иако су после сваког удара летели у ваздух прашина и камење, ипак су кула и зидине и даље стајали. Једна кула је двапут била погођена, али се само мало нагнула. Тврђава је почела да ми импонује...“

Повремено он је преносио ватру и на само Смедерево, као и на околне положаје које су држали српски војници првог позива Шумадијске дивизије. Тако је једно зрно „Дебеле Берте“ пало пред општинску зграду у Смедерево, друго погодило ондашњу гимназију, треће — цркву, четврто — окружну зграду...

Све је то, наравно, изазвало панику код народа. Али не и код војника. Ево шта о томе пише, у свом дневнику командир градске опсадне батерије, која је била придодата одбрани Смедерева: „Морал код војника добар. У почетку узрујани, јер до тала никад нису били изложени ватри топова 210, 305 и 420 милиметара. Али су се доцније, навикли, нарочито кад су увидели да од масе избачених граната немамо никаквих губитака. Рањен је само један коњ у комори...“

Немачки поручник и његове „Берте“ нису испунили очекивања: нису поколебали морал српске војске, која је, упркос „чуду технике“ и даље давала живав отпор, бранивши своју земљу.

Батерија „Дебелих Берта“ вратила се поново железницом, на фронт код Вердена. Од овог бомбардовања пре четрдесет и шест година, остали су многи оживци на Смедеревском граду. Као успомена на још један отпор народа „чуду технике“ град је остао сачуван. Његове куле огледаће се још вековима у валовима Дунава.

АТРАКЦИЈЕ

Пре неки дан је у Бордоу отворен 40. Међународни сајам који је својом привлачношћу превазишао све до сада приређиване сајмове технике. Једна велика хала посвећена је искључиво радио-телевизији, а у другој по жељи и команди посетилаца макете телекомандованих бродова могу да плове по једном огромном базену од 100 квадратних метара.

Од јутра па све до затварања, старији не могу да дођу на ред од млађих. Деца и нешто одраслија омладина сада, у време школског распуста, не напушта ову забавну халу где може, потпуно бесплатно, да са свог седишта управља бродовима и да их „шета“ по „пучини“ — по већавајућим или смањујућим брзину маневришући за пристајање.

Приказано је преко педесет врста минијатурних бродова: од рибарских моторних бродова, преко реморкера и танкера до путничких и трам спортних.

Особиту забаву представља и за старије и за младе „упловљавање“ бродова у пристаништа која су изграђена по свим правилима: са кејевима, доковима, дизалицама.

У другом делу простране хале такође је веома живо — публика већином најмлађа, сатима се не разилази јер је ту циновска макета њујоршког пристаништа коју су Американци израдили специјално за ову прилику. У овој највећој луци света, смањеној за овај сајам на 180 метара, најважније је то што се — опет по жељи публике — могу ставити у покрет разни погони: дизалице, мостови и друго.

БЕЗ ТАКМАЦА

Економ официрске менаџе у касарни у Фисбурију, у Јужној Енглеској, 32-огодишњи подофицир Антони Бјук, прави је мајстор у плетењу. На прошлогодишњој изложби коју је приредило женско армијско помоћно особље, пуловери и друге плетене ствари које је израдио Антони Бјук однели су прву награду. За овогодишњу изложбу он већ плете пуловере, па и целе костиме, по наруџбини жена других војника.

ТАЧНО МАТЕМАТИЧКИ

Алберт Ајнштајн се на предавањима увек тачно и прецизно изражавао. Неки студент му једном приликом постави овакво питање:

— Господине професоре, молим вас кажите нам шта је у ствари тачка?

Отац теорије релативитета не размисљајући дуго даде ову дефиницију:

— Једна тачка је — гледано математички — један угао коме су истргнута оба крака.

ЗБОГ НОВЦА — БЕДА

Роберт Босуен, из Лонг Бича у Калифорнији, тек сада је увидео како трка за зарадом може да донесе беду. Наговарио је себи на врат невољу кад је склопио уговор са Комисијом за атомску енергију — да односи радиоактивни отпад. Власти га сада гоне да 3,5 тоне овог отпада који је сместио у свом врту некуд склони, али му забрањују да га баци у море чак ни 250 км од обале, а полиција, опет, не дозвољава да га растури по друмовима, јер би се грађани побунили.

Његова невоља се још повећала јер га комисија за атомску енергију позива да према уговору сместа однесе још пет тона радиоактивног отпада.

ДОСКОЧИЛИ ИМ

Кад се неко дете бициклиста у данском граду Рибегреши о саобраћајне прописе, мора да се јави полицијској станици и отпева песму од десет дугачких строфа „Десет заповести о вожењу бицикла“. Откако је ова мера заведена још ниједан мали возач није се огрешио о саобраћајне прописе.

ХВАТАЊЕ ЈЕЛЕНА ЛАСОМ

Јелен има јако развијен тили збирку зоолошког врта њух и једино се може ловити у Колумбији, чекају јелене ти на великом одстојању. Да би се јелен уловио жив потребно је велико стрпљење. Неки трапери, да би обог-

ВЕЧЕРА У ДВА ДЕЛА

Вечеру у два дела увео је нови закупац чувеног боемског ресторана „Кафе ројаал“ у Лондону. У први део менија спада: супа, или предјело и главно јело. После тога гост може да оде куда хоће — најближе позориште или биоскоп а да у ресторану остави и пакете да их не би вукао са собом. Његов сто остаје резервисан целе вечери. Кад се врати добија остатак — десерт и сир. Вечеру може да уплати при куповини позоришне улазнице.

ЗБОГ СВИЊА

На улазу у једно место у Арденима аутомобилисти наишао на таблу са овим текстом:

„Живини, свињама и другим животињама у нашем селу забрањено је да излазе на улицу, али председник општине ипак моли господу аутомобилисте да пазе ако би им нека животиња случајно претрчала пут. Господа возачи довољно су интелигентни и знају да животиње не схватају шта им је забрањено. Осим тога не треба ближим чинити зло. Најлепша хвала. Председник општине.“

РЕКОРДЕР У КАЗНАМА

Због погрешног паркирања трговац Амброз Опелбом из Сиднеја у Аустралији платио је преко 450.000 динара глоб сам за неколико последњих година. Уверен да је овим постигао светски рекорд у плаћању казни одлучио је да одсад — иде пешице.

„ПРИЈАТЕЉИ КЊИЖЕВНОСТИ“

Сваки од пет енглеских писаца којима је недавно свечано предато одликовање има преко 80 година. Један од њих, дворски песник Џон Месфилд, кад је чуо да одсад испред свог имена може да стави „Пријатељ књижевности“ изјавио је да је ипак сад сувише доцкан да штампа нове посетнице.

ПРЕМА ВРСТИ...

Издатке око уништавања термита, Американци могу да одбију од порезе за кућу али само — ако су у питању „брзи термити“ који би зграду упропастили за две године. Борба са „спорим термитима“ којима је за разарање потребно пет или више година иде на рачун власника зграде.

«СПРЕМНА» ЗА ЛЕТ НА ВЕНЕРУ

Цири Коб, која има 7.500 часова летења за 12 година и за коју није представљало ништа да небројено пута прелети Атлантски океан и Пацифик жели да као астронауткиња одлети на Венеру.

— Ја нисам само спремна да летим већ сам за то и способна... — казала је ова плавокоса жена на једној конференцији за испитивање космоса у Тулси, у САД. Била би то заиста права сензација да жена одлети прва на неку планету, а постоји већ мишљење да смо ми подесније од мушкараца за таква лета. Тест доктора Ловеласа који је испитивао Шепарда пре његовог лета — иде у прилог овом мишљењу. Морам да кажем да је испитивањем утврђено да имам све и психолошке и физичке услове за један такав подвиг.

Предложена је за саветодавног члана Завода за испитивање ваздушног простора и са осталих дванаест авијатичарки Америке примљена за астронауткињу. Одавно је постала одличан авијатичар и носилац три рекорда. Кћи је авијатичарског капетана-ловца у прошлом рату. Цери је још у деветој години почела да лети са

својим оцем а већ са дванаест прихватила управљач авиона у руке. У 17. години добила је диплому пилота за цивилни ваздушни саобраћај. Све ово јој дозвољава да се кандидује као прва жена која треба да полети у ваздиону.

Још као девојчица радила је на једном аеродрому као помоћни радник, да би могла да плати школарину за курсеве летења. Одмах по положеном испиту постала је контролни пилот једног друштва у Оклахоми и пилотирала авионима за запрашивање плантажа памука. То је тежак посао за пилота јер мора да лети на два-три метра изнад земље.

Небројено пута је летела преко дунгли и амазонских покрајина и већ 1957. постигла рекорде у висинском и даљинском лету, поред оног у брзини.

За рачун једне фабрике авиона, да би рекламирала неки њен спортски апарат преваливала је ваздушне путеве Њујорк — Париз — Лондон — Минхен — Цирих — Сиднеј — Мелбурн и Токио.

Ови летови су занимљиви, али она их је већ сита и остали су јој досадни. Зато већ увелико мисли на нешто ново — на ракету.

Кад је у једном стручном авијатичарском часопису прочитала да доктор Ловелас позива жене да се пријаве за тестирање — за лет у ваздиону, она се без двоумљења пријавила. И одмах је била примљена.

— Ја се борим да жена постане равноправна са мушкарцима. Совјети не праве разлику између полова. Познато ми је да имају и једну групу жена астронаута. Изабрали су Монголке пошто су оне мале и врло покретљиве. И имају право јер тежина игра велику улогу у овим летовима. Да ли шаљемо у свемир 40 килограма колико су лаке жене, — или 80 кг с колико морамо рачунати код људи, није мала разлика. Јер, један килограм стаје 100.000 долара. То је, значи, 4.000.000 долара разлике. Поред тога женама треба и мање хране, па чак и мање места што такође игра важну улогу у ракетној кабини. Познато је већ да жене боље подносе самоћу, досаду и изолованост и боље издржавају зрачења и стартни удар. За неколико недеља биће тестирана још једна група жена у ваздушној бази и, ако буде повољан исход мислим да је за жене лет у ваздиону осигуран.

— Цери Коб је тестирана на исти начин као и Шепард. С њом смо радили пуне три недеље и прошла је кроз свих 75 тестова. Просто је ненадмашна — каже доктор Ловелас.

Поред летења Цери Коб воли коње, а фудбал је играла док је била ученица. Занима је такође и кухиња. Интересује се за технику али води и књижевност.

Мајка Цери Коб није одушевљена намерама своје кћери; она сасвим старомодно гледа на њене жеље а своје не крије:

— Одувек сам била против летења и моја је једина утеха што Цери сада често одлази у Париз. Можда ће јој то помоћи да увиди како има и других ствари сем ракете. А моја је највећа да се она вља.

Доктор Ловелас, стручњак за утврђивање способности човека за лет у свемир, који је утврдио и способност Шепарда, тврди да је Цери Коб идеална астронауткиња (горе) Цери Коб у пробној кабини за апаратом. (доле)

Шекспир из електронске машине

За време недавног конгреса за акустику одржаном у САД, учесницима је приказан један робот у који се ставе избушени картони, рецимо, са текстом неког Шекспировог комада, а робот рецитује стихове. Разлика између ове направе и грамофона је у томе што је на плочи снимљен глас који се репродукује, док су на картону избушени знаци који пред-

стављају речи а робот их изговара. Кажу да су неки истакнути глумци били изнена-

ђени добром интерпретацијом појединих места у Шекспировим комадима.

СТАРИ НАЧИН ЈЕ ИПАК ЈЕВТНИИ!

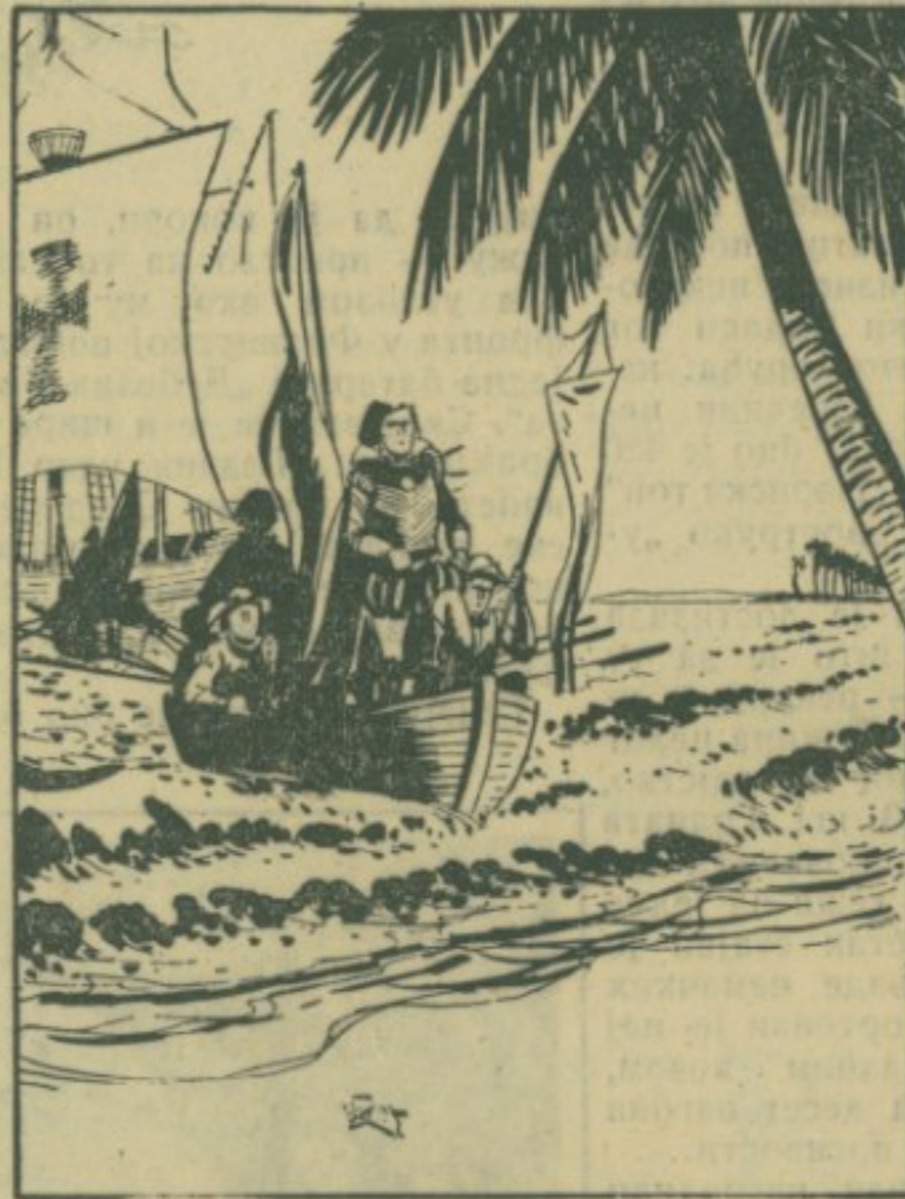
На универзитету у Упсали, шведски научници су успели да бомбардују нуклеарним честицама олово и добију отитне грудвице злата. Само,

грошкови око производње овог злата далеко су већи од његове стварне вредности. Према томе за рударе у рудницама злата још нема опшности од незапослености.

Колумбово ишчоване

13 Били су готово месец дана на пучини када се са главног јарбола проломно узвик: „Копно“! И Колумбу и осталим морнарима се учинило да га виде. Међутим, ускоро се испоставило да је то само облак. Посада се опет побунила стављајући Колумбу ултиматум: ако у року од три дана не наиђу на копно, сами ће, окренути брод натраг.

14 Касно увече, 11. октобра 1492, тачно када је истицао ултиматум, копно је заиста опажено. Следећег јутра се Колумбо са малином групом људи искрцао и прогласио земљу Шпанском, под именом Сан Салвадор. Уверен да је то део Индије он је уробенике назвао Индијанцима. Тај део света још се и данас због тога зове Западна Индија.

15 Колумбово откриће, иако није било оно што је он очекивао кад је угледао копно, представљало је још више — једно од највећих и најважнијих путовања која је човек икада остварио. Захваљујући само његовој упорности откривена су нова просторства — Северна и Јужна Америка — за насељавање људи, обраду земљишта и индустрију. (Крај)

ПРВО „СЕЛО АЛБЕРТА ШВАЈЦЕРА“

У месту Понат, у Дордоњи у Француској, завршена је изградња „села Алберта Швајцера“ научника-лекара и великог хуманисте, који је читав свој живот посветио науци и просвећивању домородаца изгубљених по дунглама, лечећи их и негујући их.

Ово село подигли су и дали му име истраживача Швајцера, брачни пар докторка Грит Бартелеми Ван дер Крик, шеф болнице у Ламбаренеу и њен супруг Гиј Бартелеми. Ускоро ће се већ видети да ли је ово њихово људско дело испунило своју намену, сажету у неколико речи: „да пружи уточиште свима који долазе са свих хоризоната беде“, а пре свега напуштеној деци.

Село под именом доктора Швајцера успели су да начине од једне напуштене општине. Ту желе да прикупе луталице и бескућнике, изоловане и изгубљене, који ће ту наћи свој нови дом и могућност да се посвете позиву достојном човека.

Већ дуги низ година у ружевицима, ова села и засеци напуштене општине у Дордоњи, данас су лепо уређена насеља са шумарцима, речником, чак и са школом. Поред оснивача тамо ће живети бар за прво време још и један архитекта, један агроном и једна болничарка.

Центар насеља је један мали замак са двадесетак соба, где ће бити смештена напуштена деца.

Разуме се да се у „село Алберта Швајцера“ има још веома много да уради. Пре-

свега треба поправити читав низ кућица, затим путеве и путељке, инсталирати једну штампарију у којој ће многи наћи запослење, увести свуда електрично осветљење. „освежити“ још 25 хектара земље, засадити винограде и много још шта друго.

Када су оснивачи, брачни пар Бартелеми, преко новина замолили грађане Француске

за прилоге у рубљу, оделу, обући, ћебади и постељини, почели су са свих страна да пристижу дарови. Један даро давац је чак понудио своје велико имање у Вилневу — да се тамо сагради ново, исто такво насеље. Доцније су се јавили и неки Американци са захтевом да оснују у Француској и треће село доктора Швајцера.

НАЈБОЉА СКИ-ВОЗАЧИЦА НА СВЕТУ

Швајцаркиња Марина До рија је најбоља ски-возачица на води.

Кад се говори о скијању на води, увек се мисли на Флориду као колевку и центар овог спорта. Међутим, Американци су га пренели из Европе. Творац првих скија за воду је бечки учитељ Најместник, а он је и спорт одмах прихватио.

први возач водених скија које, наравно, нису имале баш данашњи облик. Назвао их је хидро-скије а почео их употребљавати 1931. године. Касније је дошао на идеју да се скије вежу за моторни чамац и тиме је одушевио Американце који су овај спорт одмах прихватили.

МУЗЕЈ ЧАРАПА У МИЛАНУ

Дама с камелијама — Алфонсина Де плеси како се стварао звала — носила је чарапе од трикова с најфинијом шупљиком. Луј XVI најрадије је носио дугачке чарапе сашивене од праве ливокосине коже, док је Грета Гарбо у време кад је била на врхунцу своје каријере највише волела љубичасте флор чарапе. Бураж Кастриота Скендербег, борац против Турака за ослобођење Албаније у 15. веку, носио је кратке од сукна шивене чарапе које подсећају на обојке.

Све ове чарапе, а и многе друге, могу се видети данас у „музеу деле калце“ — музеју чарапа — у Милану.

Оснивач овог музеја, смештеног у једном уском дугачком, маштао је некад да постане писац. Али, то занимање није му доносило ни толико да би могао да живи и зато је постао — произвођач чарапа. Било је то пре четрдесетак година. Али, како Пилале Франчески сам каже, у његовим грудима стално су присутне две душе. Једна жуди за обезбеденим животом, а друга остаје верна идеалима из младости.

Дон Пилале се одлучио за златну средину. Фабриковао је чарапе и новцем који је зарадио основао је музеј чарапа. Међу трговцима старијим и на распродајама у многим европским великим градовима овај седокоси човек с моночком добро је познат као и његово непрекидно трагање за чарапама славних личности.

До „славних чарапа“ није увек лако доћи чак и кад се зна где и код кога се налазе. Тако су, на пример, наслед-

ници некад чувене европске певачице Хенријете Зонтаг, тражили поред новца, и нарочиту гаранцију „да се са чарапама наше славне тетке неће вршити никаква злоупотреба“.

Оснивачу и сопственику музеја нарочито је прирастао за срце један пар чарапа Франца Шуберта. За њих је везана и једна анегдота:

Сликари Швинд покушао је једном да натера Франца Шуберта да пође у шетњу сматрајући да ће тако разведрити композитора који се данима налазио у неком црном расположењу.

— Не знам да ли ћу моћи да пођем с тобом. Ма колико копао по својим орманима и фијокама не могу да нађем ни један једини пар целих чарапа. Изгледа да у Бечу производе само чарапе с рупама — бранио се Шуберт.

И те Шубертове чарапе које се налазе у музеју заиста имају на себи — неколико подеротина.

Венецијански дуждеви носили су — можда као контраст благим бојама њихових лагуна — дречаве наранџасте чарапе проткане златом.

Чувена шпијунка Мата Хари носила је чарапе свих боја али су све оне имале по себи шаре које подсећају на змије.

У миланском музеју чувају се и плавичасте чарапе Тулуз-Лотрекове пријатељице и модела „Ла Гули“ које је имала на себи кад му је позирала. Ту су и чарапе у боји коже чувене играчице Исидоре Данкан које су рађене по мери и имају, као рукавице, „прсте“. Наиме, у њима је она играла стварајући код публике утисак да је босонога.

У засебној витрини лежи само једна чарапа. Она је некад припадала великој глумици Сари Бернар, само не кад је била слављена, већ пошто јој је, у 70. години, била ампутирана једна нога.

Да поменемо још и грубо плетене, сељачке вунене чарапе италијанске књижевнице и једне од првих жена-новинара, Матилде Серао.

— Шта бих ја с тим прозрочним чарапама које се одмах подпепају? У нашем позиву човек мора стално да је на ногама — одговорила је једном Матилда Серао својим пријатељима који су јој замерили што се не одева према захтевима моде.

НИЈЕ ЗА ПТИЦЕ

Сламни кров на кућици у којој је живела жена Виљема Шекспира прекривен је декором. Циљ је да се сачува кров од птица које сваког пролеће доносе сламке за прављење својих гнезда. Мало по мало и — историјска кућица би остала без крова.

ЛАНЧАНА РЕАКЦИЈА

Један црни мачак изазвао је у енглеском граду Ротерхему прави хаос. Наиме, мачак је покушао да се провуче кроз ограду од бодљикаве жице која се налазила око једног трансформатора и том приликом је нагазио на један пол и погинуо од струје. У истом тренутку:

- експлодирала је једна турбина у једној фабрици за прераду челика,
- у једној згради срушили су се зидови,
- три човека била су рањена,
- у 75 одсто кућа у граду нестало је струје,
- угасили су се сви семафори,
- сви тролејбуси стали су на улицама,
- пећи за топљење челика које се загревају електричним путем престале су да раде због чега је пропало стотине тона челика,
- читава водоводна мрежа у граду је отказала.

ЗАЧУДИЛИ СЕ...

Холандски 351-тонски брод „Карибна“, укотљен у луци Дорсет, освануо је једног дана сав у лепршавим заставама. Није се знало зашто је овако окићен: да ли због неког празника или у очекивању неког високог госта. Тајну је одао један морнар са брода:

— Заставе су опраће и извешане да се суше.

Које је дело пре израђено?

ГОВОРО У ПРВИМ ВРЕМЕНИМА СВОГА ПОСТОЈАЊА ЧОВЕК ЈЕ ОСЕТИО жељу да се „УМЕТНИЧКИ“ ИЗРАЗИ. Био је то дуг и напоран пут на коме се појавила и развила УМЕТНОСТ, ТОЈЕСТ ОНА СПОСОБНОСТ ЧОВЕКА ДА ЕСТЕТСКИ ИЗРАЗИ ИЛИ УОВЛИЧИ МИСЛИ И ОСЕЋАЊА НА РАЗНЕ НАЧИНЕ: ПОМОЋУ ГОВОРНЕ ИЛИ ПИСАНЕ РЕЧИ, ПОМОЋУ ИНСТРУМЕНТА ИЛИ ЉУДСКОГ ГЛАСА, ЗАТИМ БОЈЕ, ЛИНИЈЕ ПЛАСТИЧНОГ ОБЛИКА, КОНСТРУКЦИЈЕ, ПОКРЕТА И ЈОШ МНОГИМ ДРУГИМ НАЧИНИМА.

ИЗ ТОГА СВЕГА РАЗВИЛА СЕ УМЕТНОСТ У ШИРЕМ СМISЛУ У КОЈУ СЕ УБРАЈА ТАКОВЗАНА „ЛЕПА Књижевност“ (ПОЕЗИЈА, ПРИПОВЕТКА, РОМАН И ДРАМА) ЗАТИМ МУЗИКА, ВАЛЕТ, ГЛУМА И ДРУГО.

Али, ОБИЧНО СЕ ПОД РЕЧЈУ УМЕТНОСТ РАЗУМЕ СЛИКАРСТВО, ВАЈАРСТВО, ГРАВИРА И АРХИТЕКТУРА, УМЕТНОСТ СЕ ДЕЛИ НА РЕПРОДУКТИВНУ (СВИРАЊЕ НА ИНСТРУМЕНТУ, РЕЦИТОВАЊЕ, ГЛУМЉЕЊЕ) И ПРИМЕЊЕНУ (УМЕТНИЧКИ ИЗВЕДЕНО ЗАНАТСТВО).

УМЕТНИЧКО ДЕЛО НИЈЕ САМО ЛИЧНА НЕГО И ДРУШТВЕНА ПОЈАВА, АЛИ СЕ УМЕТНИЧКА СХВАТАЊА И ПРАВЦИ МЕЊАЈУ С ПРИВРЕДНИМ, ДРУШТВЕНИМ И ИДЕОЛОШКИМ ПРОМЕНАМА.

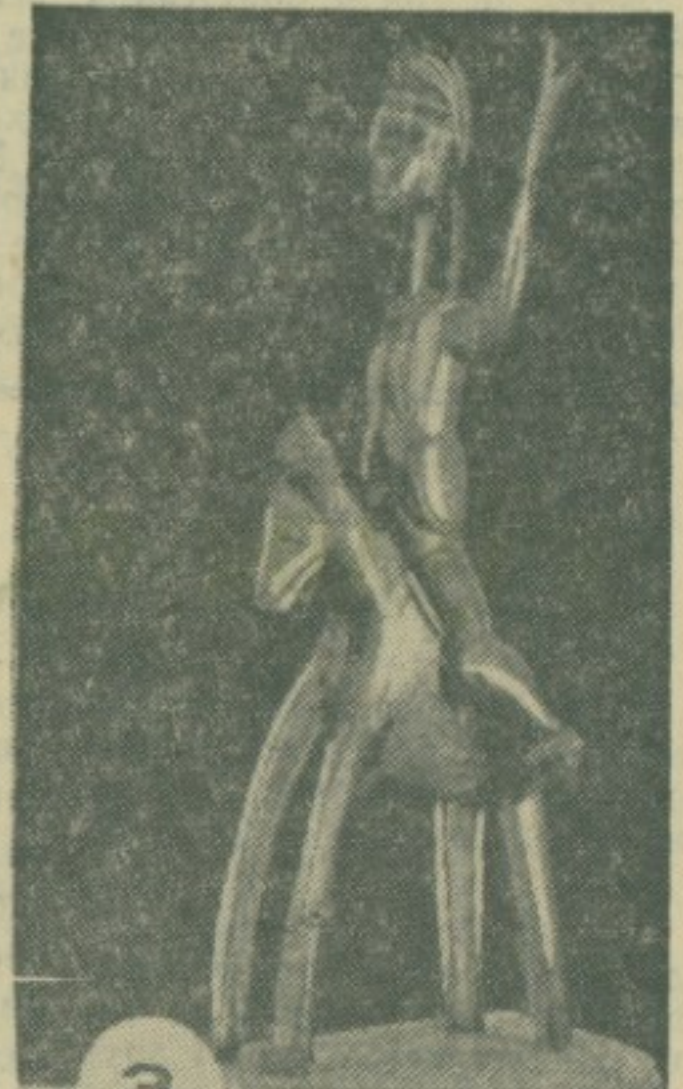
СВИ ОВИ УМЕТНИЧКИ РАДОВИ КОЈЕ ВИДИТЕ НА СЛИКАМА МОГУ ДА СЕ СМЕСТЕ У НЕКИ МОДЕРНИ МУЗЕЈ, ИАКО ЈЕ НЕШТО МАЊЕ ОД ПОЛОВИНУ ЊИХ ИЗРАЂЕНО ЗА ПОСЛЕДЊИХ 50 ГОДИНА.

У СТВАРИ, КОД СВАКОГ ОД ОВА ЧЕТИРИ ПАРА СЛИКА ПОСТОЈИ РАЗЛИКА ОД НЕКОЛИКО СТОТИНА, ЧАК И НЕКОЛИКО ХИЉАДА ГОДИНА. ОВЕ СЛИКЕ НЕСТРУЧЈАКУ ЛИЧЕ ТОЛИКО ЈЕДНА НА ДРУГУ ДА МУ ИЗГЛЕДА ДА СЕ УМЕТНОСТ У НЕКУ РУКУ ПОНАВЉА, НАРОЧИТО У НАШЕ ДОБА КАДА СУ ФОРМЕ И СТИЛОВИ МНОГИХ ДАВНО ИШЧЕЗЛИХ КУЛТУРА ДОБРО ПОЗНАТИ СЛИКАРИМА И СКУЛПТОРИМА. САМО СТРУЧЈАК МОЖЕ ДА ОСЕТИ ОНУ РАЗВОЈНУ НИТ У ТИМ ДЕЛИМА КОЈА СЕ ПРОТЕЖЕ КРОЗ ДУГИ НИЗ ВЕКОВА УМЕТНИЧКОГ СТВАРАЛАШТВА ЧОВЕКА.

ПОЗИВАМО ВАС ДА ПОГОДИТЕ КОЈИ СУ РАДОВИ СТАРИЈИ У СВАКОМ ПАРУ СЛИКА. ПЕТНАЕСТ ПОЕНА СЕ ДОВИЈА ЗА ТАЧАН ОДГОВОР И 5 ПОЕНА АКО ПОГОДИТЕ И УМЕТНИКА И ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД КАД ЈЕ СЛИКА РАЂЕНА. РЕЗУЛТАТ ОД 70 ПОЕНА ЈЕ ДОВАР, А ОД 90 ОДЛИЧАН. АКО ДОБИЈЕТЕ СВИХ 100, МОЖЕТЕ ЛАКО ПОСТАТИ КУСТОС НЕКОГ МУЗЕЈА.

ОДГОВОР:

(1. ЛЕВО, (1915. ГОДИНА) ГЛАВА, РАД МОДИЉАНИЈА, ФРАНЦУСКО-ИТАЛИЈАНСКОГ УМЕТНИКА; ДЕСНО, ПРИМИТИВНА АФРИЧКА МАСКА; 2. ГОРЕ, (18.000 ГОДИНА ПРЕ НАШЕ ЕРЕ) СЛИКАРСКИ РАД ИЗ КАМЕНОГ ДОБА; ДОЛЕ, (500 ГОДИНА ПРЕ НАШЕ ЕРЕ) ГРЧКИ КОЊ; 3. ГОРЕ, СКУЛПТУРА ИЗ 19. ВЕКА ИЗ ЗАПАДНОГ СУДАНА; ДОЛЕ, (1948) КОЊАНИК ИТАЛИЈАНСКОГ СКУЛПТОРА МАРИНИЈА; 4) ЛЕВО, (1956) ДЕЛО АМЕРИЧКОГ СКУЛПТОРА БАСКИНА; ДЕСНО, (1.500) АМЕРИЧКИ ИНДИЈАНАЦ

БОЛЕСТ ИНТЕЛИГЕНТНИХ

Дуго се мислило да костобоља настаје код оних људи који су у току живота били неумерени у јелу, нарочито меса и зачина. Међутим, иако месо и зачини погоршавају костобољу, дошло се до закључка да од ње оболевају и вегетаријанци. У последње време, после систематског испитивања лекари су установили две ствари: од костобоље најпре пате они који у крви имају већу количину мокраћне киселине, а такав састав крви имају далеко чешће интелегентни људи него други. Ако је то тачно, онда би се објаснило зашто је много великих мислилаца, књижевника и државника патило од ове несносне болести.

ДОВАР ОДГОВОР

Радјард Киплинг, писац ушао је једном у неку књижару да купи књигу.
— Да ли је ова интересантна? — запита продавца показујући једну.
— Не знам, нисам је прочитао, — одговори књижар.
— Како, продајете књиге а не читате их.
— Кад бих био апотекар, да ли бисте и онда од мене тражили да пробам све лекове које продајем?

БОЈА ВАШИХ ОЧИЈУ

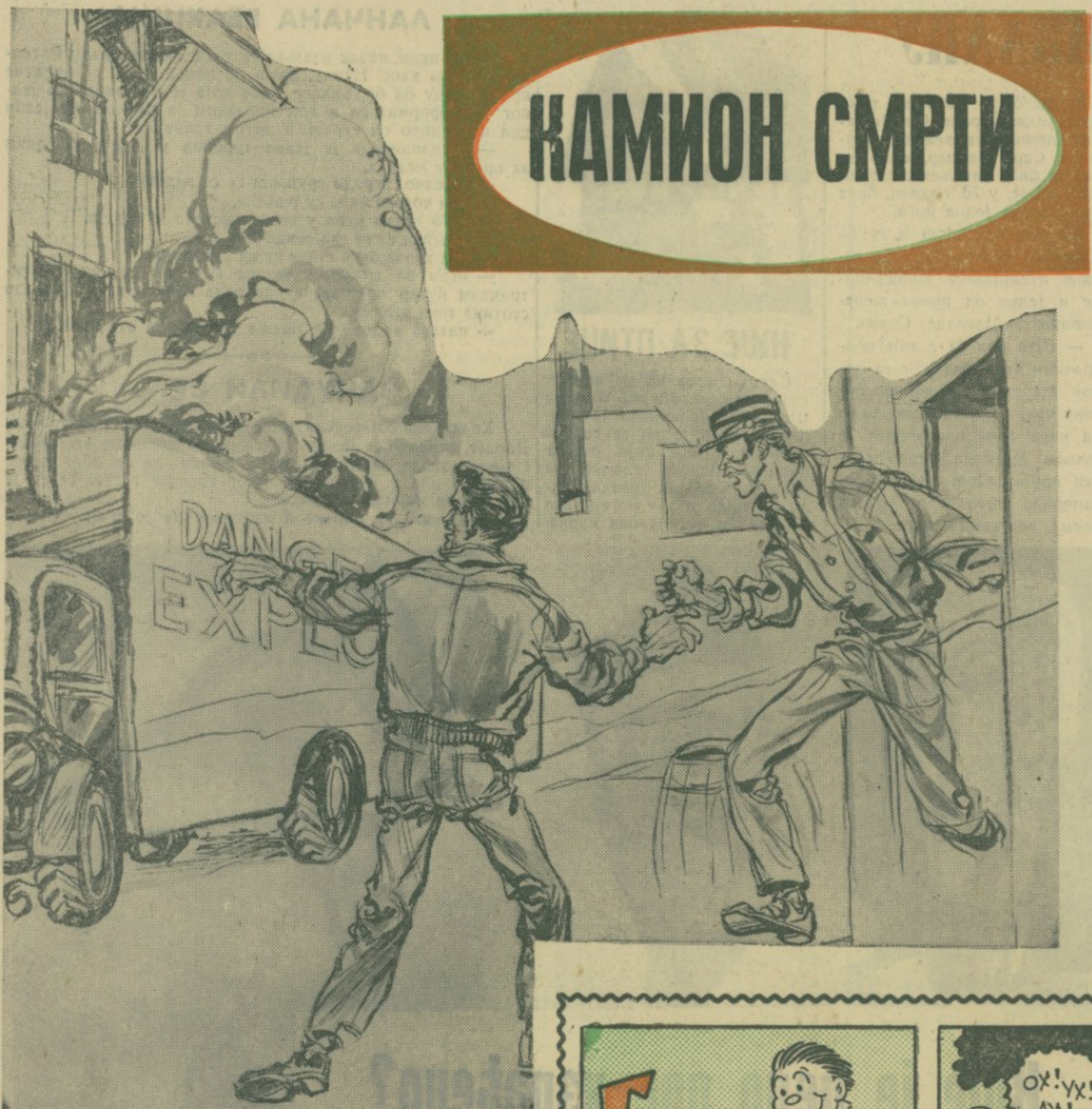
За биологе постоје само две боје очију: плава и кестењаста. Сви други прелази произиласе од мешавине и односа ове две врсте пигмента. Вине има „црних“, односно кестењастих очију, него плавих, синих и зелених.
Енглески лекар доктор Неј Клајд иде још даље. Он тврди да две боје пигмента означавају два основна и супротна типа људи. Људи са кестењастим очима одликују се енергијом и код њих преовлађује разум, док се људи са плавим очима одликују осећајношћу, мада, наравно постоје и изузетци. Мислиоци, шефови држава и научници претежно имају тамну боју очију, док је светла боја карактеристична за уметнике.

КАКАВ ЖАР

Карло Силстри, писац басни познат под именом Три-лус био је позван на вечеру код неких старих аристократа. Служећи се шпагетама у парадајз сосу, он направи велику мрљу на белом пластрону своје кошуље.
После вечере гости га замолише да им исприча неку басну. Занет причањем он заборави на мрљу коју је дотад скривао руком.
— Какав жар у вашим баснама; чак су и обојене! — примети домаћица.
— Басне никад нису довољно обојене — одговори писац — али су ваши шпагети били и превише.

ВАКЦИНА ПРОТИВ МАЛИХ БОГИЊА

Доктор Џон Ендерс са Харвардског универзитета начинио је нову вакцину против малих богиња којом се стиче доживотни имунитет. До сада је њоме вакцинисано 4.000 деце и упркос намерном излагању инфекцији ниједно није оболело. У контролној групи 70% невакцинисане деце је оболело од богиња.
Ендерс је већ познат по радовима на одгајању вируса полиомиелита који су омогућили добијање Салкове вакцине.

КАМИОН СМРТИ

превртнуа а прозори на кућама у седам суседних блокова поразбијани.

Људима који су услед притиска ваздуха избачени из својих постеља чинило се да је пала атомска бомба.

Денис Тади, седамнаестогодишњи калфа у једној од оближњих радионица задржао се те вечери нешто дужи да би последњи пут прегледао свој алат, јер је сутрадан полагао калфенски испит. Пошто се уверио да је све у реду кренуо је својим малим аутомобилом кући. Прозлазећи поред предузећа „Гертстен“ учинило му се да види ватру у прозору који се налазио тачно иза једног огромног, ту паркираног камиона. Одмах је искочио из својих кола и дохватио другу у колима да оде и са неког оближњег телефона позове ватрогасце. На самом улазу у зграду сусрео се са изневерљеним ноћним чуварем који је већ подигао узбуну.

Ни до данас нико не зна како је ватра почела, пошто ни Тади ни храбри чувар нису више живи.

Неколико минута пошто је дат знак за узбуну стигла су прва ватрогасна кола. Први који је ухватио шмрк био је сам командант ватрогасне чете, али ватра је већ била толика да јој један шмрк није могао ништа.

На улици се нашао и неки Рикард Хајт, који је некад радио на петролејским пољима и који је одмах приметио да пожар није оно чега се треба највише плашити већ огроман камион на коме је писало „опасност“.

Отргао је зато шмрк из руку ватрогасца и уперио га право у камион. Неколико секунди касније неко је повикао:

— Бежите, камион гори!

Последње што су људи из пожарне команде видели било је да је Хајт пришао камиону још ближе а онда је настала експлозија.

Једна жена управо је завршила својим колима за један угао око три блока кућа даље од места несреће, када је притисак ваздуха услед експлозије одигао њен ауто и бацио га право у злато једне трговине.

Двоје људи таман су изашли из оближњег парка када их је притисак дохватио и пре него што су знали шта им се дешава нашли су се прилепљени за земљу.

Број мртвих попео се од три на девет да касније, у току ноћи порасте на дванаест.

Возач камиона који се нешто пре експлозије вратио из ресторана у хотел и легао да спава био је тргнут из првог сна.

Онако у пицами скочио је и потрчао ка месту где се видела ватра. Пробивши кордон ватрогасца који су опколили оно што је остало од целог блока кућа, улетео је право у ватру и задобио озбиљне повреде.

За то време су болничка кола односила раненике, углавном ватрогасце.

Целе те ноћи људи више нису склопили ока а и данас, две године после догађаја, власти испитују узроке несреће. У сваком случају шофер није смео да остави свој опасан терет усред града који и сада још изгледа као да је претрпео тешко бомбардовање.

Око 9.30 увече 6. августа 1959. један камион од дванаест тона увукао се лагано возећи у Розенбург у држави Охајо. Са уласком у град камион је ушао и у историју једне од најстрашнијих несрећа.

Шофер Рутерфорд возио је полако и сигурно јер је његов терет захтевао такву вођњу: у колима су се налазиле две тоне динамита и једна и по тона нитроглицерина. Товар је био обезбеђен али је за сваки случај и шофер био врло опрезан.

Вече је било пријатно и Рутерфорд је неко време размишљао да ли да преспави ноћ у кабини аутомобила или да оде у хотел. Решио се ипак на ово друго. У граду од 12.000 становника врло добро се спава у хотелу Умпека, три блока удаљеном

од места где је паркирао кола и где је у првим јутарњим часовима имао да остави део свог товара за минирање пута који се правио између овог и једног суседног града.

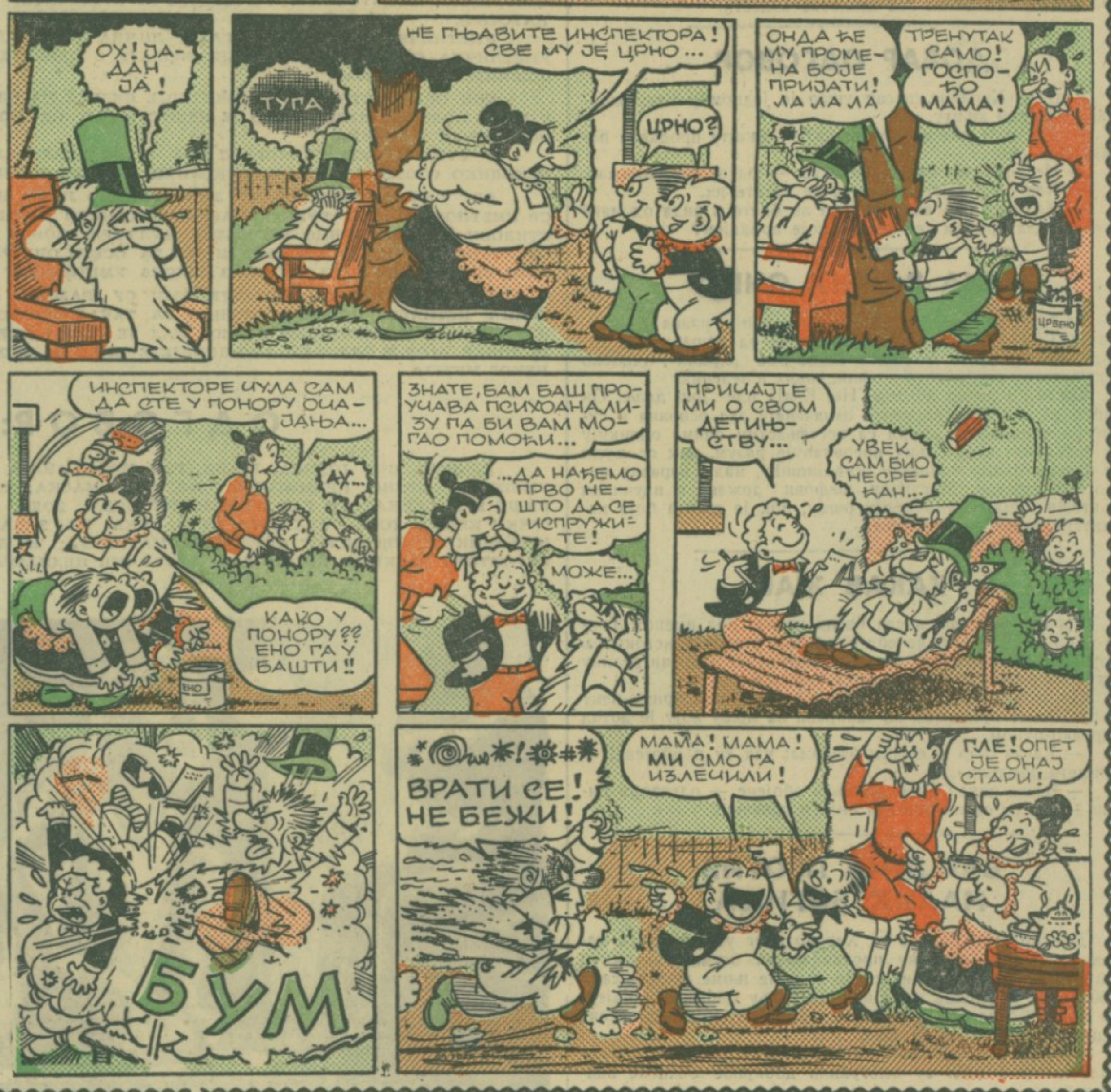
Већина становника већ се спрема на починак. Осим парова и радника који су радили у ноћној смени у оближњој фабрици за прераду дрвета, мало ко се налазило на улици.

Око 1.05 зазвонио је телефон у пожарној команди и узбуђени глас ноћног чувара пријавио је пожар који је наједанпут букнуо у предузећу „Гертстен“ пред којим се налазио камион. Свега 9 минута доцније дошло је до експлозије.

Већ у првом тренутку утврђено је да је убијено троје и 125 људи озбиљно поврђено. Кола паркирана у суседним улицама била су

БНМ и БУМ

by JOE MUSIAL

»Чудо« од детета

Мала Флоранса Цекобс, де војчица од две и по године, постала је такорећи „преконоћ“ најпознатије дете у САД.

Читава Америка данас зна да је она — пошто је невероватно брзо научила да чита и пише већ у својој другој години — почела да чита књиге из татине библиотеке. А њен тата као научни радник у својој богатој библиотеци има само научна дела. Међутим, то њој ништа не смета. Много штошта родуше не разуме, али је зато многе друге књиге које је прочитала, лепо и интелигентно схватила и све умела да исприча.

Флоранса наставља да напредује невероватно брзином. То је привукло општу пажњу, педагога у првом реду који су задивљени њеном интелигенцијом, њеним интересовањем за науку и њеним фантастичним стрпљењем и памћењем. Неко је предложио Флорансином оцу, професору Цекобсу, да ћерциу

упише за члана градске библиотеке, што је малој причинило огромну радост. Управа библиотеке је примила за свог члана иако још није навршила ни трећу годину. Она уме зналачки да испитује каталог и да бира књиге за читање које често ни одрасли не би умели да пронађу.

Када се први пут појавила у градској библиотеци изазвала је огромно интересовање. Неки су се упустили са њом у разговор и изненадили се како добро познаје низ ствари.

На крају разговора казала је да страшно мрзи оне који нерадо читају и зато веома мало знају. „Све што знам ја сам стекла читајући прво татине књиге а после и друге“ — рекла је озбиљно.

Иначе, мисли да не постоји досадна књига, односно књига у којој човек неће наћи бар нешто занимљиво и поучно.

Летећа платформа

На московском институту за авијацију врше се експерименти са такозваном летећом платформом, која има 4 мотора на своја 4 угла и 4 хоризонталне елисе као на хеликоптеру. Тврди се да ће лебдећа платформа моћи да носи терет од 40 тона.

★

Срце — музички инструмент

Француском диригенту Филу Жевару човеково срце је послужило као музички инструмент. Снимио је откуцаје срца у различитим расположењима и после их комбиновао. Ова необична „ритмичка музика“ пријатна је за слушање, јер према његовом мишљењу, нормално срце бије у ритму рок-енд-рола док оптерећено у ритму ча-ча-ча.

★

Постељни покривач од хартије

У шведским болницама извршен је опит са новом врстом јоргана од хартије. Начињен је од 20 слојева специјалног крп-папира који се ставља између платних навлака. Овакав покривач је топао и мек као и вунени а јединији је и хигијенскији. Кад болесник напусти постељу чаршави се носе на пране а хартија се спаљује. Један покривач за одрасле стаје 200 динара а за децу свега 50 динара.

★

ДУГА ЛИСТА

Поред многобројних лекова који се справљају на основу лекарска рецепата, фармацеутска индустрија у свету производи 27.000 готових лекова у пилулама, дражејама, инјекцијама, капљицама и гранулама. Ако би се све ово сабрало испало би да у свету има око 78.000 различитих лекова у продаји.

Да ли знате?

МОМЕНТАЛНО МЕРЕЊЕ ТЕМПЕРАТУРЕ

Када болничарка залепи електроду на болесниково раме, не мора поново да га обилази да би му измерила температуру. Тај посао ће обавити специјална електронска направа.

Садашњи начин мерења температуре болесницима може ускоро да падне у заборав, ако и друге болнице усвоје систем који се примењује у краљевској болници у Единбургу у Шкотској. До витљиви Шкотланђани болеснике не узнемиравају и штеде време помоћу једне нове електронске направе која у свако доба региструје температуру болесника. Сваком болеснику залепи се на предњој страни рамена електро-

да са стакленом главом, која остаје на болеснику све док лежи у кревету. Електроде су повезане жицом са централном машином за регистровање температуре. Довољно је окренути бројчаник са болесниковим именом и лекар ће одмах прочитати колику температуру има.

Кад треба да измери температуру, болничарка окрене име пацијента на бројчанику и његова температура се показује на апарату лево од бројчаника. Значај ове направе тек ће се показати нарочито за време хируршких интервенција под смањеном температуром када је од животне значаја утврдити колико је пацијент расхлађен у сваком моменту.

Помоћ слепима

По једном новом методу слепи у Енглеској могу да читају по 46 слова у минути. Апарат, назван Оптофон, претвара слова у музичке ноте. У Енглеској је такође смањена тежина и величина књига писаних Брајовом азбуком — уместо дебелог папира у који су утискиване тачке, сада се на танјој хартији лепе тачке од пластичног мастила.

★

И пчела проузрокује смрт

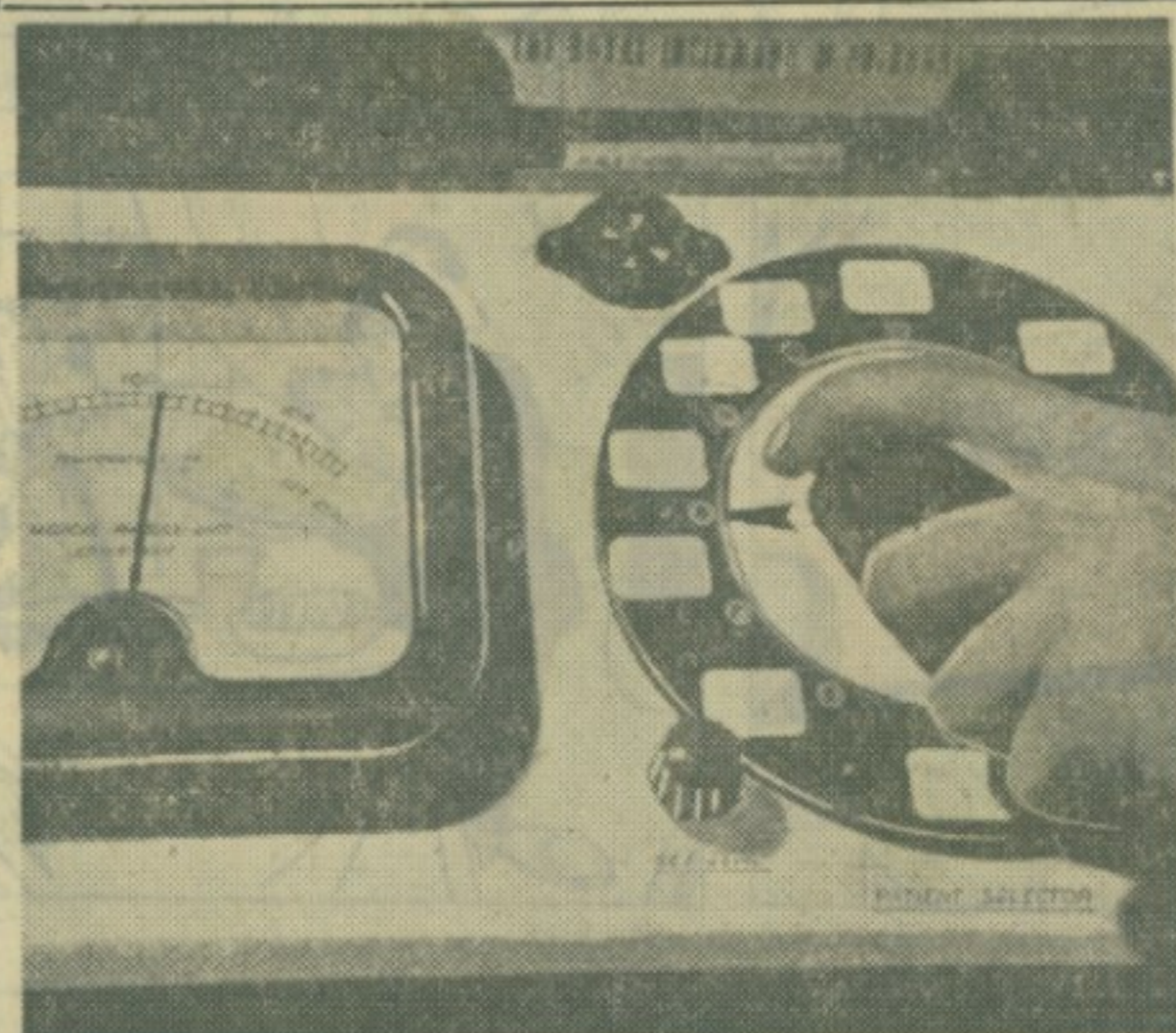
Ујед пчеле или зоље може да буде болан па и смртоносан. Ако се инсект случајно прогута у неком пићу или се уз воће прегризе, он може да забодје жаоку у грло, је-

зик или усну тако да изазове оток који зачепи једњак или душник. Има случајева када човек, кога је пчела ујела за усну, мора вештачки да се храни по неколико дана. Да би се отклониле последице, приступа се и операцији. Ујед може да буде опасан нарочито за децу. Зато не треба дуго чекати да се позове лекар.

★

Телескоп ће пратити човека до Месеца

У Јапану тврде да су конструисали телескоп довољно јак да прати спуштање вавионског брода са људском посадом на Месечеву површину. Инструмент ће бити постављен на Кјото универзитету.

У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ

Не толико изненађење колико општу веселост изазвала је једна скорашња наредба америчке савезне Администрације за исхрану, према којој се строго забрањује „бушење рупа у познатом сирју гријеру, свеједно да ли је израђен у САД или увезен из Европе, односно Француске“.

У образложењу ове наредбе стоји да се у последње време увози преко океана гријер са рупицама које су произвођачи сами, вештачким путем начинили а то је штетно јер сир нема онај квалитет као са рупицама насталим природним процесом.

Заиста при справљању овог сира утађују се извесни степени његовог квалитета. Одежани сир са природно насталим „очима“ (рупицама) скупљи је, хранљивији и много бољи од рецима такозваног „слепог гријера“ који је, пошто нема рупица, нижег квалитета па зато, и знатно јефтинији.

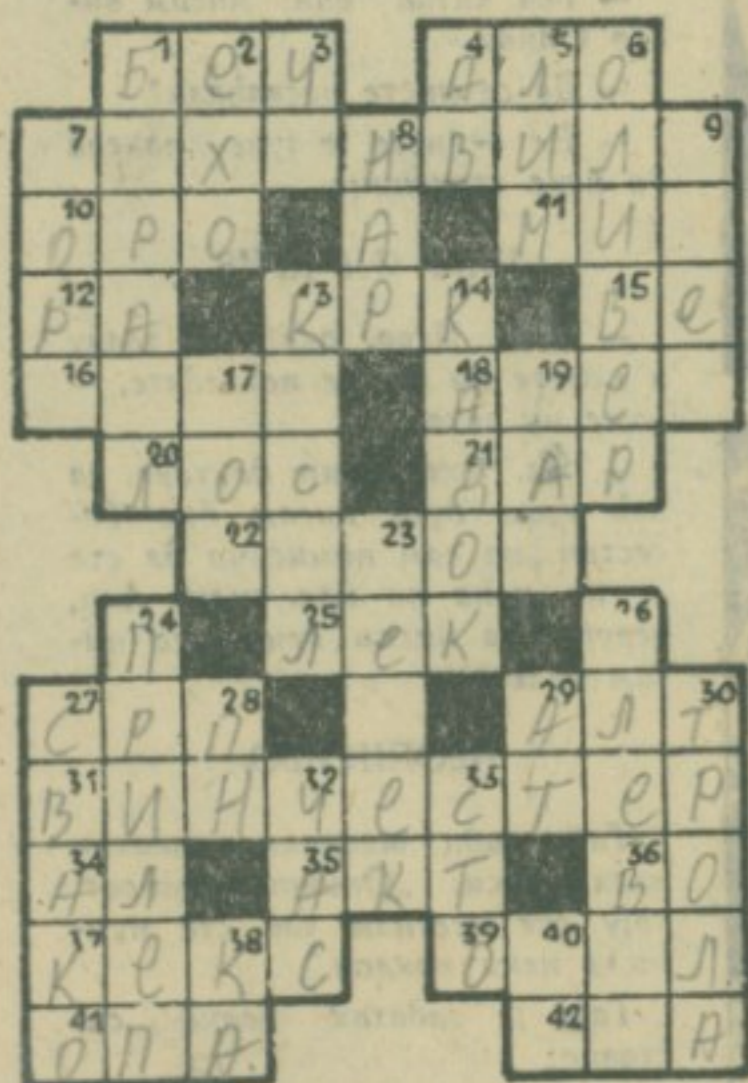
Произвођачи, међутим, нису седели скрштених руку. Чим су у Америци и на другим тржиштима почели да одређују разлике у цени гријера по томе да ли има „очи“ или је без њих, створио се нов посао. Помоћу специјалних направа отворане су рупице у сирју који је по квалитету био далеко испод оног са природним рупицама. Овакво „фалсификовање“ имало је успеха све док ту скоро власти које се старају о квалитету прехранбених артикала нису откриле превару, после чега је уследила и забрана.

У неким западним земљама из којих је гријер извозен у САД постоје читаве радионице са великим бројем радница чија је једина дужност да „отварају рупице“ — тако драгоцене, на сирју који је тек справљен.

Водоравно: 1) главни град једне суседне државе; 4) телефонски позив; 7) један од највећих нацистичких логора; 10) народна игра; 11) немачки хирург, открио употребу хиперемје као средства за лечење; 12) хемијски знак за радон; 13) острво на Јадрану; 15) слово латинице; 16) личност из једног Додоевог романа; 18) град у Немачкој; 20) врста јелена; 21) поклон; 22) сумрак; 25) средство против болести; 27) полапривредна алатка; 29) врста женског гласа; 31) град у Енглеској; 34) хемијски знак за алуминијум; 35) службени спис; 36) домаћа животиња; 37) једна посланица; 39) град у СССР; 41) богиња земљорадње код старих Римљана; 42) наша река.

Усправно: 1) дуг огртач са капуљачом; 2) одјек; 3) два слова; 4) ономаптојепа лавеза; 5) наша река; 6) личност из Дикенсовог романа; 7) немачки физичар (Макс); 8) јужно воће; 9) врста шибара; 13) град у Авганистану; 14) позната децја библиотека; 17) познати енглески аутомобилиста; 19) река у Кини; 23) река на Кавказу; 24) град у Македонији; 26) град у Бугарској; 27) именичка заменица; 28) два слова; 29) коњ; 30) део електричних превозних средстава; 32) сат; 33) троцифрени број; 35) предлог; 40) хемијски знак за рутенијум.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Сплит; 5) Ланк; 6) ас; 8) пест; 10) ве; 12) уга; 13) Помет; 15) Ло; 16) калота; 17) Ава; 19) Кирин; 20) Ару; 22) нос; 23) плажа; 25) ата; 27) Тирана; 28) ем; 29) ушара; 30) Уфа; 31) јт; 32) аван; 33) ет; 35) Иран; 36) Врсац.

Усправно: 1) саса; 2) Пит; 3) Л(аза) К(остин); 4) та; 5) летовалиште; 7) Свети Стефан; 8) Пула; 9) Солин; 11) етан; 13) пак; 14) Мора; 18) арапа; 21) ужари; 23) Пугу; 24) Ана; 26) Аман; 30) Уац; 32) ара; 34) ТВ; 35) Ис.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ОБЕЛЕЖЕН ПУТ

Пут који треба да се претрчи обележен је и с леве и с десне стране границима забитеним у земљу. Два играча stanu на полазно место. Игра се састоји у томе да трчећи сваки покупи све границе на његовој страни. Победио је онај који први стигне на циљ а не остави ни једну границу непокупљену. Може се играти и обрнуто: почети трку са границима у наручју и забодати их по линији унапред обележено.

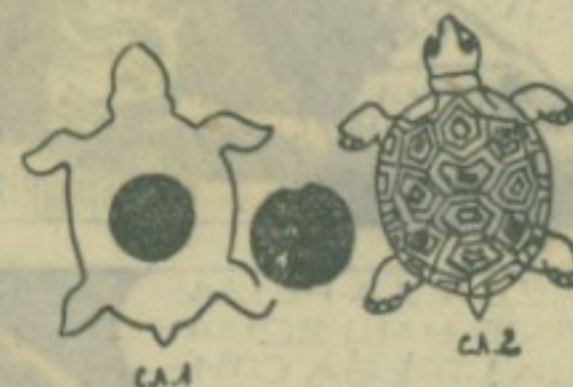
МЕЂУ ЦВЕЊЕМ

Мики се шета пољем пуних цвећа. Свауда око себе види само цветове са пет листића. Међутим, преварио се. Ту су и 4 цвета са по 6 латица. Можете ли их пронаћи? Решење: Један цвет са 6

латица се налази десно од камена који је пред Микијевим носем. Други је испод оградe, са леве стране. Трећи је десно од гомиле камена на левој страни. Четврти је тачно изнад конзерве са леве стране.

Корњача

Исеците комад бристол хартије у облику корњаче (сл. 1). Залепите то на половину љуске већег ораха а прет-

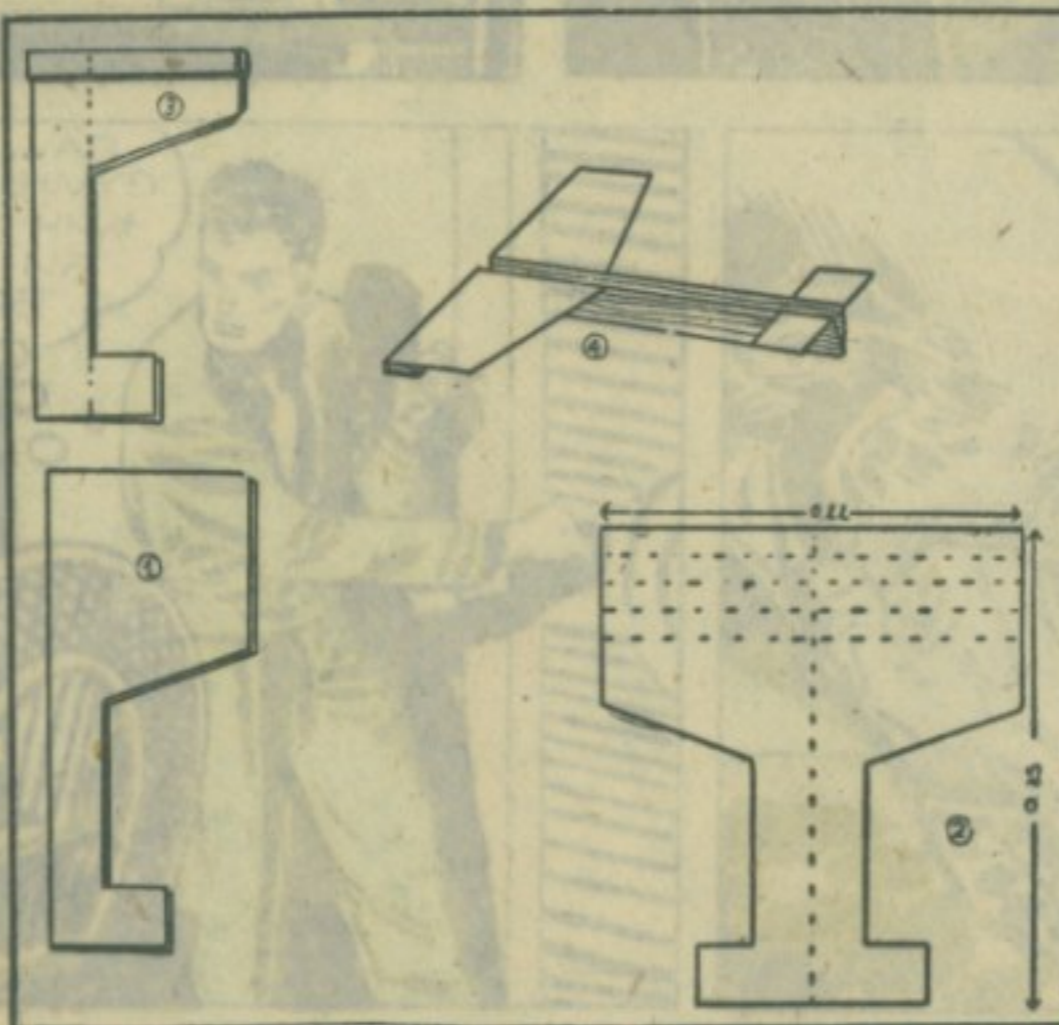

ходно у њу ставите једну куглицу или кликер. Окрените и украсите оклоп корњаче како желите (сл. 2).

Заробљеник

Ову игру играју само три играча. Заробљеник седи на столицу или лежи на куглицу са ногама и рукама везаним марамама. Чувар има преко очију такође марамицу и кружи око заробљеника спречавајући трећег играча да га ослободи. Трећи играч — саучесник заробљеника — коме лису везане очи, покушава да ослободи заробљеника и да одржи оба чвора на марамама, али пази да га притом чувар не ицпепа. Ако га овај ухвати онда он постаје заробљеник и тако редом.

ЈЕДРИЛИЦА

Узмите комад (0,22 са 0,25 см) хартије али мало јаче. Савијте га на пола. Исеците сл. 1. Развијте. На врху на-

правите превоје од 0,01 (сл. 2). Пресавијте напола. Посу- вратите крила (сл. 3) и доби- хете једрилицу са сл. 4.

... судећи према старим цртежима, стари Египћани држали су припитомљене мајмуне — бабуне које су чак употребљавали за бране неких плодова.

... све до 18. века Шпанија су званично употребљавали назив Америка само за Јужну Америку не признајући и Северној право на то име.

... на полуострву Аљаски врба није дрво као код нас,

... веома је ретка појава да особа слепа од рођења постане — пушач.

... ној има очи два пута теже од мозга.

... за 70 година живота човек поједе онолико меса колико је тежак осредњи слон (3.600 килограма), хлеба око 13.000 до 20.000 килограма, а воћа, колача и остале хране 12.000 килограма.

... На Новој Гвинеји говори се око 170 различитих језика.

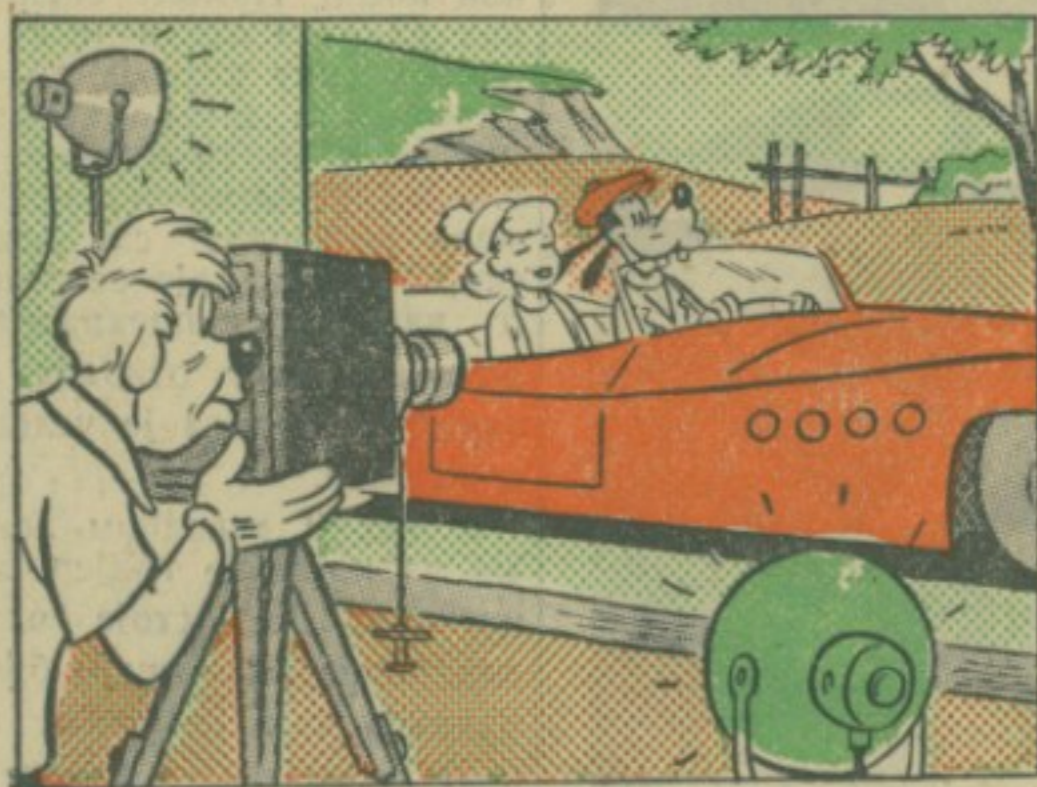
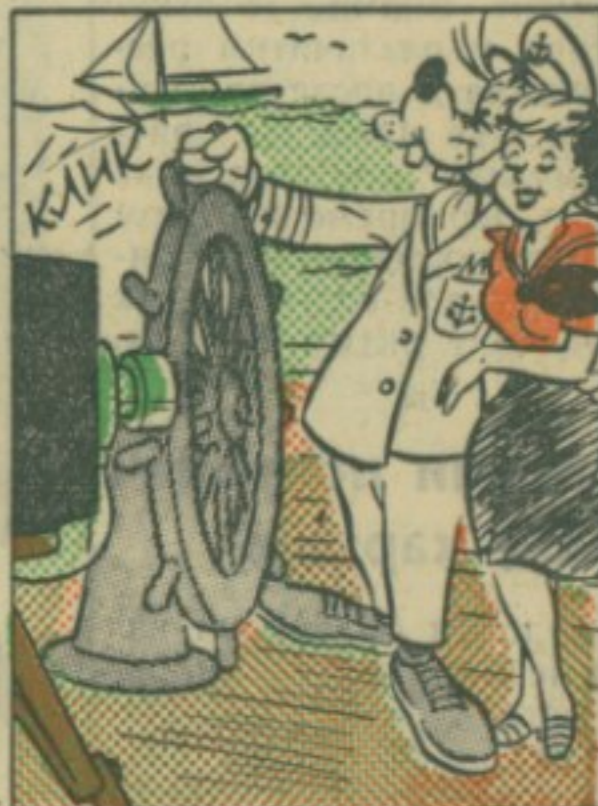
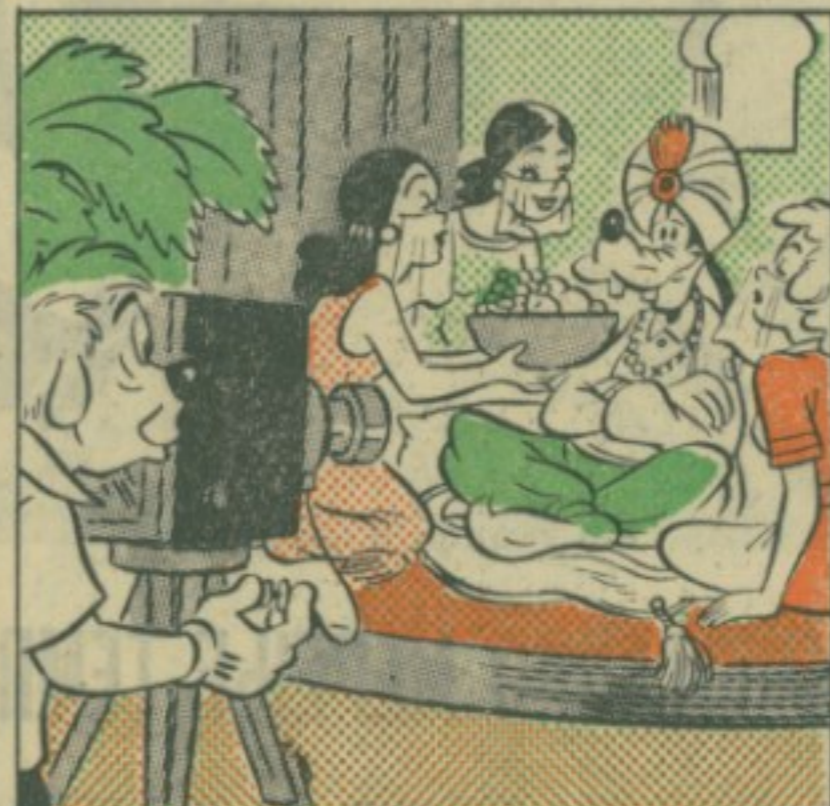
... дивокозе имају тако добар слух да могу да чују пушкетање гранича под

већ пре подсећа на жбуње високо једва до колена.

... Термини хидраулични и термички употребљавају се за централе које производе електричну струју. Хидрауличне имају турбине које покреће снага водопада, док термичке имају исте ове турбине само покретане паром, добијеном од угља. Електрични возови и сада функционисају помоћу угља — који се претходно претвара у електричну енергију.

ногама лавца чак и на удаљености од неколико стотина метара.

ГАЈИНА РАЧУНИЦА

Учитељ испитује Гају:
— Колико је половина од осам?
— Четири.
— Врло добро. А колико је половина од четири?
— Два.
— Одлично. А да ли би ми могао рећи колика је половина од један?
— Два.
— Како два?
— Па тако. Ако, на пример, расечем јабуку напола, онда ћу имати два дела.

НЕЗГОДЕ ОБЛАКОДЕРА

Када је Попај био вратар једног облакодера, који је имао 36 спратова, рекао је својем пријатељу.
— Већ читав дан нисам видео Оливу.
— Да се нисте посвађали?
— Не — него је јуче почела да пере степенице.

НИЈЕ ОН КРИВ

— Што, Перо, окрешете главу и нећете ни да ме погледате, — каже му лекар.
— Па, поштовани докторе, ја већ врло дуго нисам био болестан на сам помислио да сте се на мене ви наљутили. Али, верујте, ја нисам крив што нисам болестан.

НЕОПИСИВО

Гаја ради школски задатак који гласи: „Оништите радост коју сте осетили кад сте примили неки поклон.“
Гаја је задатак овако саставио:
„Јуче сам од ујка Паје примио један леп поклон. Радост коју сам осетио била је неописива.“